

Jungshoved

Nr. 4 2023 - 19. årgang

Indhold	Redaktionen
Løst og fast..... 4	Knud Jacobsen, ansvarshavende
Læserne skriver 6	Tlf.: 22 21 55 25
Pensionistforeningen 7	E-mail:
Traveture..... 8	knudjacobsen@gmail.com
Spiseklubben 9	Hanne Rasmussen
Syng Sammen 9	Tlf.: 25 11 40 87
Skolen 100 år..... 10	E-mail:
Stormfloden 12	duevangen@gmail.com
Audiens på Amalienborg..... 18	Kirsten Thomsen
Tiny house i Stavreby 22	Tlf.: 41 41 43 75
Oles fald..... 24	E-mail:
Naturbevarelse og biodiversitet 28	kirstenthomsen1@outlook.dk
Lokale energifællesskaber 32	Sisse Siggaard Jensen
Små brugere af folkeparksen 35	Tlf: 20 92 60 94
Tilflytter; derfor Jungshoved 40	E-mail:
Landsbyen Ambæk 44	sisse.siggaard@gmail.com
Byen der forsvandt 46	Mogens Jacobsen
Flugtberetning til Sverige..... 49	Tegninger: Lise Jacobsen
Et bådeventyr 55	Opsætning: Henrik Hansen
Fugle på Jungshoved 57	Forside: Stavreby Havn
Kirkesiderne 61	20.10.2023 Foto Line Pedersen
Valg til menighedsråd 65	Deadline for indlæg til næste nummer: 1. februar
Ligsten i kirken..... 68	Konto: 6140 0004064737
Kirke og Menighedsråd 59	Frivillige bidrag til bladet modtages med tak på konto: 6140 0004064737
Kirken, arrangementer 72	
Gudstjenester 75	
Jungshoved kalender 76	

Synspunkter i bladet står for forfatterens egen regning og deles ikke nødvendigvis af redaktionen. Redaktionen forbeholder sig ret til at bearbejde og forkorte læserindlæg. Læserindlæg skal afleveres inden deadline og kan være skrevet i hånden, på skrivemaskine eller på pc. Billeder til indlæg skal være forsynet med tilladelse fra ophavsrettens indehaver. Billeder skal være i minimum 1 mb opløsning (300dpi)

Bladet udkommer i 680 eksemplarer og omdeles i midten af marts, juni, september og december måned. Bladet uddeles gratis til alle fastboende på Jungshoved inkl. i Lundegård og i Skovhuse. Bor du uden for Jungshoved, og vil du gerne have bladet tilsendt, koster det 325kr./ år for de fire numre.

Bladet udgives af Jungshoved Menighedsråd, Jungshoved Lokalråd og Styregruppen for Jungshoved Skole. © Bladet Jungshoved.

Stormfloden, der ramte Danmark 20. og 21. oktober, gik også uhyggeligt hårdt ud over Jungshoved. Den vil blive husket i mange år frem i tiden for sine voldsomme ødelæggelser. Flere mennesker på Jungshoved har mistet deres huse, hjem og ejendele, mange broer og både er blevet ødelagt, og naturen har fået nogle grimme skader i form af væltede træer, ødelagte diger og nye kystlinjer. For mange bliver Jungshoved aldrig helt det samme igen. Vi har bedt Line Petersen om at dække naturkatastrofen i tekst og billeder for bladet, så vi kan være med til at fastholde stormflodens konsekvenser for eftertiden

I det nye år er bladet udkommet i 20 år. Det er kun lykkedes, fordi så mange har bidraget med gode og spændende fortællinger- nogle er kommet på opfordring, andre er kommet helt uopfordret. Det sidste gælder to artikler inde i bladet: "En flugtberetning fra oktober 1943" og "Et lille bådeventyr fra det virkelige liv.". Begge rummer fantastiske fortællinger, som ikke tidligere har været kendt.

Til slut vil vi takke vores trofaste frivillige bladudbringere for deres indsats - også en stor tak til de mange, der i årets løb med frivillige bidrag har sikret, at bladet også kan udkomme i 2024.

Vi ønsker alle vores læsere en glædelig jul og et godt nytår.

Kontakt

Jungshoved Lokalforum	Steen Hansen	24 69 98 46
Jungshoved Menighedsråd	Kirsten Thomsen	41 41 43 75
Styregruppen for Jungshoved Skole	Lise Jacobsen	24 45 31 47
Vicevært for skolen	Niels Holger Wermuth	21 45 82 83
Jungshoveds Børn	Carina Hansen	24 84 85 14
Strandjagtforeningen	Morten Larsen	24 83 97 76
Pensionistforeningen	Holger Christensen	28 89 58 13
Fritidsfiskerforeningen	Bjarne Sørensen	40 22 22 32
Forsamlingshuset	Morten Larsen	24 83 97 76
Biblioteket, Jungshoved Skole	Lene Gurskov	23 70 83 01
Bladet Jungshoved, omdeling	Poul Reiter	42 45 53 14
Kontakt til lokalpolitiet	Henning Delf Nissen	40 38 39 81
Sognets hjemmeside	jungshovedkirke.dk	
Forsamlingshusets hjemmeside	jungshovedforsamlingshus.dk	
Jungshoved miljøgruppe	jungshovedmiljoegruppe@gmail.com	
Hjemmesideredaktionen e-mail	redaktion@jungshoved.net	
Lokalforums hjemmeside	www.jungshoved.net	
Lokalforums e-mail:	jungshoved.lokalforum@gmail.com	

Delebussen Frøen bestilling:

(Ma-Fr fra kl. 9 og kl. 13) 60 52 78 89 | Frøens administration www.jungshoved.net/
delebus | e-mail: froepasser@gmail.com | Eller ring til Henning Delf Nissen 40 38 39 81
eller Jørgen Svendsen 53 80 28 56

LØST OG FAST

Ni friske folk trodsede blæst og regn søndag 15. oktober og indsamlede 48 kg affald. Der blev indsamlet 16 kg i Roneklint - Batterivej, stranden og Kohavevej, 2 kg på Skovvangsvej, Bøged Strandvej og Jungshovedvej, 30 kg på Jungshovedvej fra Jungshoved By til Nebblevej.

—○—

Lørdag 7. oktober fejrede Jungshoved skole sin 100-års fødselsdag. Mange var mødt op - også mange tidligere elever. En af dem, Benny Nissen Raun, skrev dagen efter på Facebook: "Stor tak til arrangørerne for en minderig eftermiddag med historier, skolebilleder, og et lækkert traktament. At gense sin skole, klasselokaler og skolekammerater efter 60 år er en varm og positiv oplevelse. Tak til jer, der gjorde det muligt. Og tak til alle jer, der bruger, vedligeholder og passer på denne gamle skole. Den rum-

mer så mange minder og fortjener mindst 100 år mere.

Tak fra en gammel elev, der nu bor i Jylland.

(Dengang hed jeg Benny Jensen og var fra Bønsvig Strand)"

—○—

Til Folkemarked 12. august havde keramikeren, Tine Bech Willumsen, åbnet sit værksted og inviteret gæsterne indenfor. Her kunne de skabe et lille relief til Folkeparken. Det var der syv gæster, der benyttede sig af. Tine har nu brændt og glaseret de fine relieffer, der senere vil blive sat op forskellige steder i Folkeparken.

—○—

Knud Jacobsen

Keramik til folkeparken

Lokale til frokost med HM Dronning Margrethe

Ved dronningebesøget i Præstø 29. august var Vordingborg Kommune vært ved frokosten på Frederiksmindede. Her var kommunens lokalfora repræsenteret sammen med andre frivillige, for som borgmesteren sagde: "Vi vil gerne invitere dem, der gør en forskel".

Det var jo et meget fint selskab at være i, og da Lokalforums formand

Lauritz på syv år giver her sit bud på en forside til et julenummer af bladet

var arbejdsramt, gik indbydelsen videre til næstformand Jørgen Svendsen, der fortæller:

"Ved sådan en uformel frokost er der ikke lejlighed til at hilse personligt på dronningen, men til gengæld god lejlighed til at møde andre frivillige, fx fra Seniorråd og Handicapråd. Ved vores bord benyttede vi blandt andet lejligheden til at aftale en fælles indsats for at få Flextur igen – og det lykkedes jo heldigvis. Der blev dog også tid til at nyde Frederiksmindes enkle, men udsøgte frokost på det smukt dækkede sensommerbord. Da der stod PET på bordkortet til venstre for mig, blev jeg lidt spændt på, hvad vi kunne tale om. Men vi fik

en hyggelig snak om jollesejlads og de lokale farvande, så måske får Stavreby Havn en dag et uofficielt besøg af dronningens livvagt.

Bordkortene var i øvrigt et fint blad i keramik, der nu hænger derhjemme

som et varigt minde om en stor dag for Præstø og omegn.”

Jørgen B. Svendsen

Læserne skriver

Igen gode nyheder fra Jungshoved Miljøgruppe

Vi har nu fået svar på én af de to anker, som vi har liggende i Naturklagenævnet.

Anken vedrører miljøgodkendelse af Lynggård Biogas. Miljøgodkendelsen er nu igen, igen, for 5. gang! blevet ophævet og hjemvist til fornyet behandling i Vordingborg kommune.

Det betyder, at det igen er Miljøgodkendelsen fra 2001, der gælder. Der må nu kun afgasses 19.000 tons og ikke 30.000 tons biomasse. Den nugældende miljøgodkendelse er dog utidssvarende, da den giver tilladelse til at afgasse 18.400 tons gylle og 600 tons fiskeolie. Fiskeolie er ikke til at få fat i mere – og det er ærgerligt, at Lynggården ikke må afgasse al sin gylle og bruge halmen fra markerne til afgangning.

I mange år er der blevet tilført ulovligt store mængder giftigt industriaffald til biogasanlægget, der efterfølgende er blevet udspredd på markerne til gene for biodiversitet – og på sigt til skade for grundvand og havmiljø. Det har Jungshoved Miljøgruppe kæmpet imod i 20 år, og vi håber nu, at Vordingborg kommune med en ny miljøgodkendelse vil stille nogle vilkår, som sikrer naturen og miljøet på Jungshoved.

Jungshoved Miljøgruppe samarbejder rigtig gerne med Vordingborg kommune og Kasper fra Lynggården om en ny miljøgodkendelse.

Afgørelsen fra Naturklagenævnet er interessant læsning, og du kan se den på vores hjemmeside: jungshovedmiljoegruppe.dk

Du er altid velkommen til at kontakte Jungshoved Miljøgruppe på: jungshovedmiljoegruppe@gmail.com

VH Jungshoved Miljøgruppe, v. Ilse Hein

Læs bladet online

www.jungshoved.net/tidligere-numre/

PENSIONISTFORENINGEN

Efteråret kryber stille og roligt ind på os, temperaturen falder, og alle indendørs aktiviteter starter.

Desværre var der i 2023 også ture og arrangementer, der måtte aflyses grundet manglende tilslutning.

Vi i bestyrelsen håber at se rigtig mange af jer til julefrokosten, musik, underholdning og fælles hygge.

2024 må vise, hvad vi kan finde af ture/arrangementer, så vi igen kan komme ud og se og nyde nogle af de skønne steder, vores land kan byde på.

Med ønsket om en mild vinter med masser af hygge ønskes I alle en god jul samt et godt nytår.

På bestyrelsens vegne Holger Christensen...

STØT BLADET

Store som små bidrag modtages med TAK

Konto nummer: 6140 0004064737. Skriv BIDRAG på indbetalingen.

Jungshoved Lokalforum

Velkommen på travetur på Jungshoved

Vintertid med nøgne træer og god udsigt

Onsdag 17. januar kl. 13.00:

En tur i Bøged skov og strandenge

Mødested: P-pladsen i den del af Bøged skov, der er nærmest Bøged Strandvej nr.25

Turen er ca.5 km.

Onsdag 28. februar kl. 13.00:

En tur i gennem tre skove, også kaldet "Sverige rundt"

Mødested: Ved indgangen til skoven over Skovhusevej 22

Turen er ca. 5 km.

Onsdag 13. marts kl. 13.00:

En tur fra Stenstrup og gennem Ambæk Kohave

Mødested: Stenstrup gadekær

Turen er ca. 6 km.

Onsdag 10. april kl. 13.00:

Tur i Hejre skoven og Bøndernes Egehoved

Mødested: P plads Naturområde Sydgården, Roneklintvej 5

Turen er ca. 5 km.

Spiseklubben på Jungshoved Skole.

Den åbne spiseklub v. Merete, Kurt og Knud byder på aftensmad flg. torsdage kl. 18.00:

18.1. glæder vi os til at få besøg af aftenens gæstekok, Linda Larsen, som vil stå for aftenens spændende menu. Linda er opvokset på Jungshoved og bor nu i Fredericia.

29.2. får vi besøg af skolens vegetarspisehold, som vil stå for en spændende menu, som udelukkende vil bestå af forskellige vegetarretter, salater, desserter m.m.

14.3 slutter vi sæsonen af med en 3-retters menu.

Til maden serveres vand. Øl og vin kan medbringes.

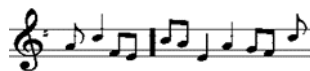
Pris: 75 kr. for voksne og 30 kr. for børn pr. gang.

Tilmelding fra gang til gang nødvendig til Knud Jacobsen, 22 21 55 25 el. mail:

knudjacobsen@gmail.com - Max. 35 delt.pr gang

SYNG SAMMEN AFTENER:

Kan du lide at synge sammen med andre?

Så kom op på første sal i Jungshoved Skole og vær med.

Vi synger lystige viser, højskolesange, salmer, nye viser, årstidssange m.m. Mogens Jacobsen og Bo Pagh spiller til. Foreløbigt planlagt til:

Tirsdage: 16. januar, 20. februar, 12. marts kl. 19.00-21.00

Der er mulighed for at købe kaffe/te og kage i pausen. Pris 25 kr. *På gensyn, alle er velkomne.*

Lagkager til skolens fødselsdag

Skolens fødselsdag.

Det var en stor glæde at få besøg af mere end hundrede gæster til skolens 100 års fødselsdag lørdag 7.oktober.

Gymnastiksalen blev hurtigt fyldt, og snakken gik ved bordene. Mange mødte tidligere klassekammerater, andre deres tidligere lærer, tidligere eller nuværende holdkammerater eller bare folk fra byen. En ofte hørt replik var ”Jamen er det ikke.....” Og ”Det var da dig, der boede ude i....” Udstillingerne blev studeret, navne blev sat på klassebillederne, og der

var sådan en trængsel foran udstillingerne, at vi lod den hænge ugen efter, så de, der bruger skolen hver uge, kunne se lidt nærmere på det hele i ro og fred.

Der blev spist lækre kager og lagkager, som Hanne R og Merete havde lavet, tusind tak for det. Dertil masser af kaffe, te, kakao med flødeskum, som hører til en rigtig fødselsdag. I mens blev der fortalt historier for alle. Knud fortalte om skolens start fra den første idé til den stod klar til indflytning i 1923. HC Hemmingsen fortalte om at være lærer på skolen fra 1974 til 1984, Erland om at være elev og Lise om tiden som aktivitets-hus efter lukning som folkeskole i

Arbejdsdag

1989. Fra salen blev der fra Knud P og Benny suppleret med flere gode skolehistorier. Mange benyttede sig af at se skolen og lærerboligen. Det sidste ikke helt uden ærefrygt, for her måtte man jo ikke komme ind, da man var elev. Det glædede os meget, at mange kom og sagde, at de syntes, at alt var så rent og fint vedligeholdt. Det er jo takket være de mange frivillige, der tager en tørn for at passe på huset. Det var en dejlig dag, og vi var meget overvældet over, så mange der kom. Tusind tak for det.

Arbejdsdag

2.oktober holdt vi arbejdsdag, hvor 18 frivillige gjorde rent, malede, ordnede skolegård mm. Som altid sluttede vi med frokost, tak til Hanne R for lækker mad. Det er altid en hyggelig dag, hvor det er imponerende så meget, man når ,når man er mange nok. Tak til alle de flittige.

Ny vintersæson

1.oktober indledte vi vintersæsonen, og i skrivende stund har vi 3 madlavningshold, 3 yogahold, 1 linedancehold, 1 Tai Chi hold, 2 keramikhold, 1 syhold, 1 vævehold, 1 strikkehold, 1 petanquehold, 1 kortspilhold, 1 kniplehold, 4 badmintonhold, 1 pensionist gymnastikhold. Og selvom der er aktivitet alle ugens dage, kan vi godt få plads til flere. Desuden har vi star-

tet syng sammen aftener og spiseklub igen med flot fremmøde, og Fritidsfiskerne havde 3.oktober en velbesøgt foredragsaften om fisk i og omkring Bøgestrømmen.

Stormfloden

Det voldsomme vejr og deraf følgende stormflod har gjort stort indtryk på os alle. Skolen husede fredag til søndag 20.-22. oktober evakuerede fra Roneklint Kohave og lagde hus til et fællesmøde for alle beboerne i Kohaven søndag 29. oktober. En yderst beskeden hjælp fra skolen til ofre for katastrofen, - for katastrofe er vel det rette udtryk.

Lejere i skolen

Også her i vintersæsonen har vi ofte lejet ud i weekenden- til f.eks. idrætsforening på træningstur, en børnefødselsdag, et familietræf. Også de er meget velkomne.

Vi ses i den gamle skole, pva styregruppen for Jungshoved Skole, Lise

Foto: Jan Schmidt XDmedia

Stormfloden hærgede Jungshoveds kyster

Oversvømmelser, væltede træer, smadrede joller og både, strømafrydelser, spærrede veje og druknede huse. Jungshoveds kystlinje led store skader i det voldsomme vejr den 20. oktober 2023, da stormfloden ramte Syddanmark.

Fra Roneklint i nord til Stavreby i syd væltede vandet ind over de normale land- og vandkanter. Vejen til Roneklint fyr forsvandt under den enorme vandstigning, og Stavreby havn stod 100 % under vand i henved et døgn.

Til land og til vands

Ved Bøged og Bønsvig faldt mange af de gamle, høje træer, og i områdets sommerhuse tiltvang vandet sig adgang til stuegulvene. Også Jungshoved Kirkehavn var uigenkendelig med druknede broer og slæbested.

Og som stormen tog til, kunne man se den gamle fårehytte på Degneholm kæmpe tappert mod bølgerne helt omringet af hav. Men til sidst og formentlig i ly af nattens mørke, måtte fårehytten bøje sig for vejrgudernes rasen og forsvandt i det oprørte hav.

Det vilde vejr, det voldsomme vand og den vanvittige vind kulminerede natten mellem fredag den 20. og lørdag den 21. oktober en time efter midnat, og da dagen gryede, og vandet trak sig tilbage, meldte både skader og reaktioner og regnskabernes omfang sig.

Kohaven hårdest ramt

I sommerhusdalen Kohaven kunne vandet imidlertid ikke trække sig tilbage igen, da det først havde gennembrudt det 2,20 meter høje dige

sidst på fredag aften og på kort tid fyldte hele kløften, så huse og biler druknede i visse steder op til 4 meter vand.

Da der gik hul på diget væltede vandet nemlig ind i et ufatteligt tempo og jog fastboere og sommerhusgæster ud af husene. 16 blev evakueret og overnattede på Jungshoved Skole, andre rykkede sammen i de højstliggende huse, hvor naboerne gav natte-ly, og endnu andre kunne næste morgen via medierne erfare, at deres sommerparadis på Sydsjælland var ødelagt.

Af dem, som opholdt sig i Kohaven, nåede ikke alle ud i tide og måtte derfor evakueres i robåde og kajakker. Således blev en ældre mand hentet ud af sit hus af Falck klokken 4 om natten, mens et par i 70'erne blev reddet ud lørdag formiddag, efter at de havde siddet på først brændeovnen og siden i vindueskarmen siden midnat – med benene nede i det kolde vand, der fyldte deres stue.

Cirka 100 af de 140 sommerhuse i Kohaven blev slemt beskadiget, og i døgnene efter stormfloden arbejdede beredskabet og deres pumper på højtryk for at få vandet væk fra kløften og tilbage i havet.

Efterarbejde, eftertanke og eftertid

Resultatet af det grusomme døgn på Jungshoved er, at fastboende ældre

er blevet hjemløse, sommerhusejere står med ødelagte huse, et dige skal reetableres, havnene skal finde midler og kræfter til at genopbygge broer, og bådejere skal finde en løsning for en sejlene fremtid for nu blot at nævne nogle af eftervirkningerne.

”Vi får svært ved at bygge det personlige og skæve og historiens vingesus op igen, og det kommer til at tage mange år, før der igen ånder fred, ro og idyl”, skrev en beboer fra Kohaven på Facebook en af de første dage efter stormfloden.

Skadernes voldsomme omfang er således til at tage at føle på. Kun antallet af ar på sjælene kendes ikke, men må på det samlede Jungshoved være talrige. En 100 års-begivenhed er og bliver det i både retrospekt og futurum: Fredag den 20. oktober 2023 vil både blive husket og overleveret som fortælling i de kommende 100 år.

Line Pedersen

Se de følgende sider med flere billeder

Diget i Kohaven forstærkes
Foto Judy Heerup

Kysten ved Kohaven under stormen
Foto Judy Heerup

Lørdag formiddag i Kohaven, det var her hvor vandet brød gennem diget.

Foto: Line Pedersen

Lørdag formiddag 21. oktober i Kohaven. Foto: Line Pedersen

Stavreby havn fredag kl. 18:20, her toppede vandstanden først kl. 23
20. oktober Foto: Line Pedersen

Sunket båd trækkes i land, lørdag morgen i Stavreby Havn. Foto Line Pedersen

Lørdag formiddag 21. oktober i Kohaven. Foto: Line Pedersen

Lørdag formiddag 21. oktober i Kohaven. Foto: Line Pedersen

En jungshovedborger i audiens

hos HKH Dronningen

(som blev hos HKH Kronprinsen)

Nu er jeg nok ikke den eneste af bladets læsere, som har været i audiens, men på opfordring vil jeg fortælle om mine oplevelser i den forbindelse.

Audiens - At blive hørt

I gamle dage var det kongens måde at orientere sig på, hvad der foregik i samfundet, lære de forskellige egne af sit land at kende ved at møde befolkningen.

Indstillingen

Efter 40 års uafbrudt ansættelse i Region Sjælland/ Storstrøms Amt blev jeg af min arbejdsgiver indstillet til at modtage fortjenstmedalje i Sølv. Dronningen skal godtage berettigelsen til at modtage medaljen.

Jeg modtog medaljen på min jubilæumsdag, hvor min veninde/elevkammerat gennem 45 år påsatte medaljen.

Det hører sig til, at man takker dronningen ved at møde op i audiens.

Da jeg modtog fortjenstmedalje, skulle man ikke melde sin ankomst. Man dukkede bare op. Audiens afholdes på mandage. Det fremgår i kongehu-

sets kalender.

Audiensen foregår på Christiansborg Slot. Jeg havde besluttet mig for datoen.

Skik er at Takke dronningen inden ½ år efter modtagelsen.

Dog er det ikke et krav, at man skal møde i audiens.

Forberedelserne

Man gør sig nogle tanker og forberedelser, inden man skal møde Hendes Majestæt.

Jeg havde investeret i en nydelig kjole med tilbehør til lejligheden.

Aftenen inden var alt klar: tøj, sko, smykker m.m.

Man skal møde på Christiansborg inden kl. 10.00.

Aftenen inden ser jeg Tv-avis. Det oplyses, at der skal være regeringsrokade næste dag. Spontant udbryder jeg: "Hvad så med audiensen"? Jeg ved, at dronningen modtager den "nye" regering kl. 11.00.

Min søn er overbevist om, at der må være en telefonsvarer, som giver oplysninger i sådan et tilfælde.

Med medaljen fulgte oplysninger og et tlf. nr., til brug ved tvivlsspørgsmål.

Selvom kl. var over 21.00, ringede jeg op, afventer. Ringetonen lyder mange gange, endelig svares der: "Kongehuset" bliver der sagt, og det er ikke en

telefonsvarer men en person.

Jeg havde nær tabt røret!

Var ikke forberedt på at spørge men blot lytte.

Jeg får fremstammet, om audiensen er aflyst, eller om der bliver pause, når dronningen skal modtage regeringen.

Jeg får svaret, at jeg bare kan møde op. Sekretæren kan ikke oplyse andet.

Audiensen

Dagen oprinder, jeg drager til Christiansborg.

Jeg har af et familiemedlem, som er i Folketinget, hørt, at der er en enorm sikkerhedskontrol med personscanning m.m., inden jeg vil blive lukket ind.

Jeg ankommer til slotspladsen, hvor der er et virvar af politi og gardere pga. regeringsrokaden.

Jeg finder indgangen, spørger nogle vagter, om det er her, jeg skal ind. De er venlige, forklarer, at jeg skal ind og op ad marmortrappen og ind ad døren foroven, så bliver der dog sagt: "Et Øjeblik". Den ene vagt kikker ind i hallen, bemærker, at han lige skal sikre sig, at kronprinsen ikke er på vej op ad trappen, da vi ikke må være derinde samtidig og alene. Det var den kontrol, inden jeg betrådte de bonede gulve. Først der falder "10 øren", for mig, at det er kronprinsen, som har overtaget audiensen. Der er fri bane, jeg må gå ind. Oppe for enden af trappen står der en garder på hver side, og i det øjeblik hvor jeg passere dem, gør de honnør for mig, jeg får nærmest et chok, da sablerne rasler, og de hæver geværet. Igennem mit hoved går tanken: "Tænk, er det virkelig for mig"?

Jeg finder lokalet, bliver indskrevet ved skranken, hvor 3 adjutanter står for det.

En spørger om data og arbejdssted, en anden instruerer i, hvordan man forholder sig, og en 3. observerer. Jeg bliver bedt om at tage plads i Søjlesalen og afvente.

Jeg taler med andre, som er her i samme ærinde, nogle mere nervøse end andre. Man bliver kaldt ind efter rang. Ridderkorsene og dem i uniformer (de offentlige) først. Ingen ved, hvornår man kommer ind, eller for den sags skyld hvor mange vi er. Jeg er meget heldig at være blandt de første af de civile, som kommer ind.

Da tiden nærmer sig, kommer en af adjutanterne, nævner ens navn (trods det, at det er flere timer siden, man har opgivet det, så husker de hver enkelt uden papir eller lignende; man bliver fulgt ind i et forrum til selve salen, hvor audiensen foregår, her møder man 2 nye adjutanter, som forbereder os, 2 og 2, så der hele tiden er en klar).

Jeg kommer ind sammen med en anden sygeplejerske, som er meget, meget nervøs. Hun spørger, hvad der sker, hvis man kommer til at sige noget forkert. Adjudanten spørger hende, om hun tror, at kronprinsen kommer ud for hver gæst og sladrer om, hvad man har sagt. Vi får et godt grin, det beroliger hende, og efter forskellige gode råd er vi klar iført hvide handsker.

Døren går op, jeg træder ind, og der står han, Kronprinsen.

Der hilses med håndtryk. Det er skik og brug, at den, som er i audiens, starter samtalen, og det gør man selvfølgelig ved at takke for ordenen, derefter går det af sig selv. Kronprinsen var meget nem at tale med, han fortsætter samtalen.

Starter sådan lidt friskfyragtig og siger: "Hvad, arbejder de stadig på Nykøbing F, Sygehus"? fuldstændig som hvis jeg havde mødt en gammel bekendt i byen.

Vi taler om anæsthesiprecialet, om min tid på Lægeambulancen, og han kommer med bemærkningen, at jeg godt nok må have hjulpet mange mennesker i løbet af så mange år.

Vi kommer ind på Faxe området, hvor Kongefamilien er godt kendt. Stevns området, min tidligere bopæl, herunder Stevns klint/Verdensarven.

Man fornemmer tydeligt, når tiden er ved at løbe ud, der bliver længere og længere mellem Kronprinsens spørgsmål, og det er tid til at takke af.

Når Kronprinsen afholder audiens, skal man ikke gå baglæns ud, som det ellers er skik, når det er dronningen.

Salen forlades, og nu er det andres tur, jeg er allerede ude ved 11.30 tiden.

Senere får jeg oplyst, at vi den pågældende dag, var 68 personer i audiens.

Efterfølgende fejres dagen med frokost i Grøften, sammen med min søn.

i Region Sjælland.

Oplevelsen

Selvfølgelig er det stort at have mødt Kronprinsen på tomandshånd og ikke mindst talt med ham, men faktisk syntes jeg, at den største oplevelse var hele det skue, at være i salene, garderne som gjorde honnør, både da jeg kom og gik, samt opleve at mindst 10 adjutanter i flotte uniformer var beskæftiget med afholdelsen, da al administration og sikkerhed foregik manuelt.

/ Mariane Kristensen, Over Lyngen

Hvornår bærer man medaljen?

Der er ikke nogen regler for, hvornår man må eller skal bære sin medalje.

Kort tid efter at jeg havde modtaget den, var jeg til et par begravelser, der var der faktisk flere af deltagerne, som spurgte, hvorfor jeg ikke bar den, i sådan en anledning.

Selve medaljen er temmelig tung at bære, da den er lavet i massivt sølv, den er til evigt eje og med indgraveret navn.

Jeg har båret min medalje få gange, et par gange i forbindelse med at jeg har holdt foredrag om audiens.

Jeg bar den, da jeg selv modtog Grethe Foss' Legat i Industriens Hus sidste år og endelig ved min afskedsreception, da jeg forlod sygehusvæsnet

Bladet kan købes i løssalg i gavlen på Jungshoved Skole, i Jungshoved Kirke og hos Boghandleren Tissot og Koch. Pris 30 kr.

Læs bladet online

www.jungshoved.net/tidligere-numre/

STØT BLADET

Store som små bidrag modtages med TAK

Konto nummer: 6140
0004064737. Skriv BIDRAG på indbetalingen.

Vi bliver fastboende i Stavreby!

Af Dirk Voorhoof og Inger Høedt-Rasmussen

I sidste nummer endte historien om vores Tiny Barn House med et lille vrinsk fra vores heste om mangel på græs. Hestene fik straks flere SMS'er om græsningsmuligheder og takkede ja til at komme i "dagpleje" hos Majbrit og Peter på Stavreby Strandvej 7. Det er på det sidste blevet til døgnpleje, idet Majbrit og Peter har åbnet hestehjertet og staldøren og tilbudt ly mod storm og regn.

Der kom andre gode tilbud om både hø, æbler, pærer og rideterræn i fælleskøkkenhaven, og vi har leveret hestemøg til mange haver i Stavreby.

Vi har opdaget bytteøkonomiens fortræffelighed og den meget udbredte hjælpsomhed her i byen. Den vil vi gerne være en del af!

Vi konstaterer, at vi ikke er alene om at kunne lide klip-klap lyden af hestehove gennem byen to gange om dagen og vi undskylder, hvis vi taber noget! Vi prøver at skubbe møg til siden, men der er altså andre heste end vores, så vi kan ikke tage ansvar for alt!

Tilbage til huset. Det er blevet præcist, som vi gerne ville have det og med mange gode forbedringer undervejs fra vores håndværkere, som vi nu betragter som gode venner. Høj kvalitet, ordentlighed og redelighed og god humor har præget forløbet! Thorkild Holm, Præstø VVS, er den i vores håndværkerteam, der bor nærmest, og som derfor (næsten) frivilligt har svaret på alverdens ubegavede spørgsmål fra os, ofte inden for helt andre fag end VVS.

Der mangler nogle småting, men vi synes det er en passende prioritering at vores gode tømrere reparerer stormskader i havne og huse før vores hattehylde og sidste køkkenelement, kommer på plads. Vi har haft en festmiddag i Muldiverset for vores håndværkere. Her laver man stadigvæk fantastisk god mad.

Husets dejlige røde farve har fået sidste lag, varmepumpen fungerer, og vi har både toilet, bad, køkken og lys ude som inde. Vi skal have bygget

et lille rødt skur til at opbevare heste og cykler i, og vi mangler den endelige trappe til hemsen. Så her kommer lidt flere håndværkerbiler.

Der arbejdes med at få matriklen forvandlet fra en byggeplads til en naturgrund. Det vil tage tid. Vi har fået gode råd om rullegræs, men synes at græs skal vokse frem og ikke komme rullende! Man må gerne beundre de spæde spirer på begge sider af huset.

Vi har spekuleret på, om der er fartbegrænsning på 5 km/t forbi vores hus – vi er i hvert fald ikke generet af hurtig trafik, for alle sænker farten for at følge udviklingen. Vi er glade for den åbenhed og nysgerrighed vi

møder og svarer gerne på spørgsmål om Tiny House livet. Hvor har I jeres tøj? Har I ingen vaskemaskine og hvad med opvaskemaskine? Vi spekulerer selv over, om det er muligt at få ting ud af ens liv, når først de er der!

Det gør vi, fordi vi helt har overgivet os til Stavreby og sagt vores nuværende bolig op. Nu er vi taget hjem til Gribskov Kommune, bruger vinteren på oprydning og afskaffelse af jordisk gods, og når foråret kommer væltende, flytter vi fast til Stavreby! Selvfølgelig er vi her indimellem og vi har inviteret nytårsgæster!

Udover at sludre med mange gode folk i byen, drukket kaffe og vin, spist mere end et måltid mad og fået et lift mod mere befolkede egne, så har vi haft gang i cyklerne, kørt med Frøen, haft vores kano i vandet og er ved at finde små veje til at ride på. Tak for en fantastisk modtagelse – kig gerne forbi!

Himmelfald og helikopterperspektiv

Af Line Pedersen

Et fald fra en stige på seks meter brækker Oles ryg, giver ham hjerne-rystelse, fem små blodpropper + en styrtblødning fra et hul i hovedet. På rundt regnet 1,1 sekund forvandles hans liv til et smertehelvede med angst for fremtiden, bevidsthedsudfald, operation, genoptræning og meget mere.

Dette er historien om Oles fald og de vibrationer, det sender gennem landsbysamfundet. For selv om det er Ole, der lider alle smerter, medluder Stavreby og holder vejret, mens han er indlagt, og der er en ongoing ud-

veksling af viden om hans sygdoms-status, håb for fremtiden og hans bedring.

Sirener og propeller

Helt præcis 30. maj 2023 høres lyden af en lavthængende helikopter over Stavreby. Kort forinden har Søren, som bor i indkørslen til byen, registreret blå blink og sirener fra hele 2 ambulancer og har sendt en sms til Line, som bor i den anden ende af byen. For sirenerne kan betyde, at der skal hjælpes.

Fra et tredje sted i byen hører Anders helikopteren og cykler i hast fra hav-

nen op mod byen for at se, om der skal ydes hjælp. Ingen af dem ved endnu, at det er Ole, der er faldet ned fra en stige, men det menneskelige alarmberedskab er aktiveret hos dem, der hører sirener og propel-larm.

Fald og fart og forfærdelige smerter

- Jeg er egentlig bare ved at skære nogle grene af et træ for at hjælpe mine udlejere Tom og Søs – og jeg mangler faktisk bare den sidste gren, da jeg træder forkert på stigen. Jeg når at tænke "shit", og så falder jeg. Men det er, som om tiden står stille, for jeg husker, at jeg når at tænke, at det da er ufatteligt så lang tid, det tager at falde ned fra stigen.

I virkeligheden tager faldet kun omkring 1,1 sekund – og en hurtig beregning siger, at han nok har ramt jorden med ca. 40 km/t. Ole bliver da også slået bevidstløs.

- Jeg aner ikke, hvor lang tid jeg ligger der på jorden. Men Tom og Søs finder mig i hvert fald, da de kommer hjem, og sammen med min nabo Cay får de ringet 112. Jeg husker smerterne, og at jeg skreg, og også, at jeg fik vand i øjnene hele tiden. Det undrede mig, for det regnede ikke, mens jeg arbejdede – men det var så heller ikke regn, det var blod, viste det sig.

Førstehjælp og bevidsthed

Cay hverken hører eller ser Oles fald fra stigen, men bliver tilkaldt af Tom og Søs.

- Jeg har førstehjælp både fra militæret og søfartsskolen, så jeg vidste, hvad jeg skulle gøre, og derfor tjekkede jeg hans bevidsthed og ringede 112, mens Tom og Søs fik til opgave at holde øje med, at han lå stille, i tilfælde af at han skulle have brækket nakken eller ryggen. For han spjættede meget med benene, selvom han var langt væk. Og jeg vidste bare, at han ikke måtte blive bevidstløs.

Det eneste, Cay vidste på det tidspunkt, var, at Ole var faldet ned fra noget og havde slået ryggen.

- Mens vi venter på redderne, vasker jeg hans sår i hovedet og tjekker, om jeg skal stoppe blødningen fra såret, som er cirka 3 cm langt og gaber 1,5 cm.

- Han har et solidt kranium, kunne jeg se, griner Cay, da han fortæller om episoden et halv års tid efter.

Afsted mod Riget

Mens Ole glider ud og ind af bevidstheden, rekvirerer ambulanceredderne en helikopter. Søs har givet Ole et billede, hvor han kan se, at helikopteren forsøger at lande i baghaven, men at potten og andre genstande blev hvirvlet op, så den i stedet må lande på marken ved siden af. Så Ole

må fragtes de 50 meter i ambulance. For redderne er helt klar over, at der her er tale om en brækket ryg, og at patienten under ingen omstændigheder må bevæge sig.

Og så går det af sted mod Rigshospitalet.

- Og jeg, der altid har drømt om at flyve i helikopter, smiler Ole og fortsætter – men ikke under de omstændigheder. For fra flyveturen til Riget husker jeg kun propellernes larm og den smerte, der er forbundet med at ligge fastspændt.

Men både Anders og Søs forevige, at helikopteren lettede, og kunne derfor senere til Oles glæde vise ham billeder og video og på den måde være med til at stykke hans hukommelse sammen. For han har svært ved at genkalde sig flyveturen, forklarer han.

- Men jeg husker, at der på Rigshospitalets traumecenter står 12-15 mennesker omkring mig, og at en af dem spørger om mit personnummer. Men jeg kunne intet huske. I det hele taget mister jeg i den periode jævnlige hukommelsen og kan ikke genkende lægerne og plejepersonalet, selvom de kommer flere gange om dagen.

2 måneders kamp – og 15,5 kg's genopfedning

Den korte version af Oles indlæggelse er 10 dage på Riget, 8 dage på Nykøbing Falster, 1 dag på Næstved og 1,5

måned på Rosenvang Aflastningscenter i Vordingborg. Nå ja og så et tab af 16,5 kg - fra 73,5 kg til 57 kg.

Den 28. juli hejser Tom og Søs flaget til ære for Oles hjemkomst. Og få dage senere kan man på strækningen tur/retur mellem by og havn møde Ole på hans daglige genoptrænings-tur, hvor han nå ja 'stavrer' af sted pakket ind i korset og med en rollator, som sikrer, at han ikke falder. Og ja, hukommelsen er vendt tilbage.

Helingsprocessen

Træningen, og måske også lidt den velvilje, han møder på sin vej, gør langsomt underværker, og efter 3 måneder fjerner lægerne korsettet, for ryggen er stabiliseret og for ever holdt på plads af skruer og møtrikker.

- Det sammenhold og den opbakning og støtte, jeg har fået fra Stavreby og Jungshoved er helt fantastisk. Det har overrasket og glædet mig. Godt nok er jeg lidt 'kendt' herude, fordi jeg kører med Frøen, men jeg er alligevel overvældet over, hvor mange sympatitilkendegivelser, jeg har fået og stadig får, siger Ole.

Ole er blevet mere værd

Men folk var bekymrede, og det var Ole genbo, neurokirurg Anders Kruse, også.

- I tiden efter var vi bekymrede for, om han var lammet eller ikke. Han

var jo væk i lang tid, og det har været et kompliceret forløb, fortæller han.

- På røntgenbilledet kan man se Oles ryg efter operationen. Det viser lændehvirvlerne, og man kan se, at 2. lændehvirvel er brækket. Det brud var et ustabil brud, og det betyder, at man risikerer, at knoglerne skrider fra hinanden, og at der opstår tryk på rygmarven.

- Derfor stabiliserer man bruddet ved operation, for ellers risikerer man, at der kommer tryk på marven, og det vil give lammelser. Så man sætter skruer i hvirvlerne og låser bruddet, som man kan se på billedet.

Anders fortæller, at det i princippet svarer til, at man får gips om en brækket arm, så man ikke kan bevæge knoglerne, mens den vokser sammen.

- I gamle dage lagde man folk i seng i månedsvis, og de måtte ikke røre sig, mens bruddet voksede sammen – men det betød, at man både mistede muskelmasse og fik blodpropper. Så

skrueløsningen er langt bedre, og man kan i princippet fjerne skruerne igen, når det hele er vokset sammen. Men det gør man dog ikke, for patienterne vinder ikke noget ved det, og det giver desuden en risiko for infektion.

- Men Ole er også meget mere værd med skruerne, griner Anders, - for titaniumskruer koster cirka 4500 kr - stykket.

Godt nabo- og byfællesskab i Stavreby

Stavreby er en broget forsamling af fastboere og fritidshusejere, sydsjællændere og storkøbenhavnere, yngre og ældre, havneentusiaster og byøkologer. Så forskellene er mange, og der er en aldrig ophørende forhandling af viden og indstillinger til mangt og meget. Men nabo- og byfællesskabet fejler ikke noget. Det oplever man, når der sker katastrofer som den, hvor Ole fra en trætop falder lige lukt ned og rammer den sydsjællandske lerjord og går i stykker, og vibrationerne sætter gang i byboernes hjælp og opmærksomhed, som dermed er med til at hele det knuste

Naturbevarelse og biodiversitet på Jungshoved.

Af: Gert Rønne, Ambæk Mark 5, 4720 Præstø

Den positive udvikling:

Jeg har boet på Jungshoved i 28 år sammen med min familie. Vi har nydt at være vidne til den positive udvikling, der har fundet sted herude. I dette indlæg vil jeg gerne fortælle om den positive udvikling, jeg oplever, der har fundet sted angående naturbevarelse og biodiversitet på vores halvø. Udviklingen og resultaterne har vi været fælles om at skabe med nogle rigtige gode lokale ildsjæle til at gå foran; og tilsyneladende får flere og flere, mere og mere øjnene op for, hvor berigende og nødvendig naturen er for os mennesker.

De konkrete prioriteringer af naturen på Jungshoved:

Når man som jeg daglig bruger megen tid på at komme rundt på halvøen gennem de daglige lufteture med vores hund, er arbejdet med at give naturen plads de seneste år blevet mere og mere iøjnefaldende. Her kan f.eks. nævnes fredningerne af arealer ved Maderne og Jungshoved Kirke, arbejdet med brandet 'Blomsternes Halvø', Sydgården, Skippergården, Ræveholms Mose, etablering af folkeparken i Jungsho-

ved By, urørt skov i Bønsvighoved Skov og Rådyrskoven.

Udover disse lidt større koordinerede indsatser skaber flere og flere lokale indbyggere deres individuelle bidrag på deres egen matrikel. Dette ses ved, at der flere og flere steder bliver lavet kvashegn, blomsterstriber og oprettet vandhuller. Desuden er der etableret områder, hvor man lader græsset gro, og endelig kan nævnes de arealer, som ligger hen, som var der nogen, der var på forkant med projekterne 'vildt med vilje'. Det er virkelig skønt at opleve.

Dertil kommer også vildtremiserne og de levende hegn på landbrugsarealerne.

Resultaterne er rent biodiversitetsmæssigt begyndt at vise sig i form af flere arter, samt en større mangfoldighed af enkelte arter.

De ovennævnte tiltag danner efterhånden en større og større helhed herude til gavn for naturen og dermed til glæde for både os, som bor her, og vores besøgende.

Vores oplevelser på egen ejendom:

Jeg har også selv haft stor glæde af den øgede biodiversitet - også på vores egen ejendom. Aldrig har vi haft så mange fugle og sommerfugle -

specielt de seneste år. Da vi flyttede ind, havde vi kun en have omgivet af pløjemark og lidt mose. Af fugle og sommerfugle lagde vi i haven ud med at have de gængse arter, som var at finde i en have. Det var f.eks. musvit og solsort samt kålsommerfugl og dagpåfugleøje. Af dyr havde vi dengang i ny og næ besøgt af et pindsvin, en ræv, et par harer og muldvarpe samt nogle rådyr af og til. På pløjemarkerne var der ikke meget liv at finde.

Hvad har vi gjort for at øge biodiversiteten:

Siden indflytningen i 1995 er der på de arealer, der tidligere var pløjemark, blevet lavet lidt af hvert.

Af store projekter kan nævnes, at vi har:

- plantet en allé med rønnebærtræer (Vi hedder jo Rønne til efternavn)
- etableret en frugt'skov' af diverse æble-, pære-, blomme- og kirsebærtræer
- lavet områder med solbær, stikkelsbær, ribs, hindbær, blåbær og brombær
- fået en større nyttehaver op at stå
- oprettet folde, hvor vores Skotsk Højlandskvæg nu afgræsser miljøvenligt

- plantet bøggehække omkring frugtskoven og nyttehaverne for at skabe læ

- plantet læhegn i omkredsen af næsten hele ejendommen med diverse træer og buske med islæt af 'vildt med vilje' områder.

Mindre projekter:

For at øge levestederne for både insekter, svampe, snegle osv., som jo danner fødegrundlag for både fugle, dyr og padde, har vi:

- lavet stribe med vilde blomster a 500 m², og senest har vi også lige sået vores nedsivningsanlægs overflade til med en blomsterblanding.

- flere steder på ejendommen lavet større grenbunker

- ladet noget af nedfaldne/fældede træstammer ligge rundt omkring og boret huller i nogle af dem

- lavet stendige og stenpyramider af marksten

- etableret jordvolde

- lavet pyramider af afskårne siv (efter sigende skulle det være godt for snogen)

- læsset kompost af i bunker rundt omkring

Vores fremtidige projekter:

I fremtiden kunne det være spændende at give sig i kast med flere små

vandhuller og evt. åbne et markdræn, som tidligere har været en grøft, der førte ned i Ambæk Å. Åen danner skel på vores ejendom, og kunne den en dag få lidt slyng på, ville dette jo også være et tiltag, der gavner naturen og dens diversitet.

Et par af de nærmeste naboer har også valgt på hver deres måde at tage naturen og naturhensyn med ind på deres jordlod.

Dermed er der næsten etableret en grøn korridor fra Maderne i nordøst til Ræveholms Mose/Tjørnehoved Skov i sydvest - altså på nær et par store marker omkring Stenstrup.

At være en del af et sådant helhedsprojekt kunne være spændende. På vores halvø er der gjort et stort stykke arbejde for løvfrøen (Læs evt. mere i Junghovedbladet nr3, 2023, indlæg af Flemming Kruse). Med en sådan en grøn korridor kunne der måske også gøres noget ekstra for vores flagermus, og skabe en forbindelse til Oremandsgaards bestand.

Biodiversitetsmæssige resultater:

Med alt det der er gjort for naturen her på Jungshoved, kan vi nu nyde, at det myldrer med liv heromkring som aldrig før.

På vores ejendom har jeg de seneste år i perioden maj til oktober let kunnet registrere nogle og tres arter fugle. Af rovfugle kommer både havørn, rød glente, rørhøg, spurvehøg samt

natugle jævnlige forbi. Tårnfalken har ynglet her i flere år og typisk fået mellem tre og fem unger på vingerne. Dette betyder, at der må være rigeligt at spise af diverse byttedyr.

Desuden kan nævnes, at to storke sidste år overnattede hos os og fouragerede hele næste formiddag til stor fornøjelse for os og vores naboer.

Hvad angår store fugle, har det også været muligt gennem sommeren at opleve to til fire traner, der jo højlydt og karakteristisk gør opmærksom på deres tilstedeværelse. (Læs evt. mere i Sune Madsens indlæg i Junghovedbladet nr 3 2023)

Som alle, der bor på Jungshoved, ved, er gæssene om vinteren også en stor del af fuglelivet her.

Mængden og antallet af arter af sommerfugle og insekter er nærmest eksploderet. Det varierer naturligvis fra år til år, men nu ser vi også citron-sommerfugl, sørgekåbe, kejserkåbe og skovrandøje.

Insekter og billers navne skal jeg pt. ikke gøre mig klog på, men at se en bladskærer-bi forberede næste generation og finde ud af, at der er noget, der hedder en bukse-bi, samt at se de store biller er fascinerende.

Muldvarpe, harer, rådyr og forskellige flagermus ses hyppigt. Dværgspidsmus og dværgmus, pindsvin, ræv og mår ser vi af og til. Til gengæld er der kommet flere tudser, frøer (inkl. springfrø) og salamandre. Af

og til ses også firben og snog.

Om mig:

Jeg er 68 år, og jeg er gift med Lena-Susanne. Vi har en datter, der for længst er flyttet hjemmefra. Vi bor Ambæk Mark 5, 4720 Præstø. (ca 5,7HA). Mit tlf.nr er 40728201, email: roen@vip.cybercity.dk.

Jeg har haft en erhvervskarriere som pilot, flyveinstruktør og underviser i CRM (Crew Ressource Management – undervisning i bl.a. lederskab, beslutningstagen, teamwork og stresshåndtering) gennem mange år.

Jeg har altid været glad for naturen og været miljøinteresseret, før det blev moderne! Jeg er derfor pt. en del

af miljøudvalget under Jungshoved Fora samt nyuddannet Biosfæreambassadør for Møns Biosfære. Jeg arbejder for udbredelse og formidling af biosfære-tankegangen, der bl.a. omfatter bevarelsen af naturen og øge biodiversiteten.

Du, som læser, er velkommen til at kontakte mig, hvis du ønsker en 'markvandring' hos mig. Hvis du har nogle gode ideer til Naturbevarelse og øget biodiversitet på Jungshoved, kommer jeg gerne på besøg hos dig.

Lokalt energifællesskab spirer på Sydstevn

Der var intens kamp om parkeringspladserne ved Sydstevn-hallen i Rødvig, da Jungshovedbladet vovede sig nordpå til et meget velbesøgt Energi-borgermøde en onsdag aften sidst i september.

På Sydstevn har en flok ildsjæle nemlig hen over sommeren gjort det, som vi på Jungshoved indtil videre kun har snakket lidt om i krogene - nemlig taget initiativ til at starte på at få etableret et lokalt energifællesskab, hvor alle forbrugere skal have mulighed for at have en direkte interesse i produktion, forbrug og deling af grøn energi i lokalområdet, og hvor overskuddet kommer medlemmer og parthavere til gode i form af billig energi.

- Vi skal allesammen tage aktivt del i den grønne omstilling, og det skal vi allesammen have glæde af, sagde Carls Skou fra Rødvig i sin velkomsttale til de cirka 250 tilhørere.

Landmand Carl Skou er initiativtager til det hele, og han har sammen med en lille gruppe dannet en forening "Sydstevn Energifællesskab" med

egen, fin hjemmeside, og samtidig har de ansøgt om og fået 400.000 kroner til at hyre en rådgiver, der kan regne på, hvordan et sådant energifællesskab kan realiseres.

Planen er, at energifællesskabet skal omfatte 11 landsbyer med tilsammen 1.917 husstande, og på borgermødet skulle rådgiveren, Ebo Consult, så præsentere resultaterne af de indledende beregninger. Samtidig skulle mødet gerne hverve så mange medlemmer til foreningen som muligt og også få folk til at tegne sig som interesserede i at være med i selve energifællesskabet.

Det vil føre for vidt at referere hele Ebo Consults oplæg - som interesserede selv kan studere på hjemmesiden sydstevnenergi.dk - men man havde beregnet årlige besparelser for et standardhus på 130 kvm, der både deltager i energifællesskabet og en fælles varmeløsning, på 2.500 kroner, hvis man bruger gas til opvarmning; 4.500 hvis man bruger træpiller og op til 20.500 kroner, hvis man i dag har et oliefyr. Besparelserne baserer sig på 50 procents tilslutning. Hvis flere går med, øges besparelserne.

Ifølge bestyrelsesmedlem Sten Mortensen, som også var myndig dirigent på borgermødet, har man i skrivende

Lokale energifællesskaber

stund (1 november) fået 300 interesse-tilkendegivelser.

- Vi har et mål om, at 50 pct. af husstandene i hver landsby inden 1. december skal melde sig om interesse-rede i en fælles varmeløsning, hvis vi skal gå videre med dette, forklarer han. På nuværende tidspunkt er én landsby kommet over den målsætning.

For at fremme tilslutningen opererer Sydstevn's Energifællesskab med en ambassadør-ordning, hvor én person i hver af de 11 landsbyer skal fortælle sine naboer om energifællesskabets fordele og forhåbentlig få dem til at tilslutte sig. Lige nu er der ifølge hjemmesiden fem ambassadører på plads.

Næste skridt for Sydstevn's Energi-fællesskab er et Borgermøde den 28. november, hvor rådgiveren går mere i dybden med, hvad der skal til af vindmøller og solceller for at forsyne energifællesskabet.

Jungshoved følger efter...

Voldsomt inspireret af aktiviteterne på Sydstevn's har en lille gruppe, tilknyttet Lokalforum, nu besluttet at starte arbejdet med at etablere et

energifællesskab for alle borgere på Jungshoved.

Derfor har vi oprettet en hjemmeside og ansøgt LAG Sjælland syd samt Andel Holding om midler til en rådgiver, der kan finde ud af, hvordan man strikker sådan et energifællesskab sammen på den smartest mulige måde.

Ideen er jo, at vi i fællesskab skal eje, drive og forbruge grøn strøm fra vores egne solceller, vindmøller og måske også biogas - til opvarmning, transport (elbiler) og almindeligt elforbrug. Dét skal sikre fællesskabets medlemmer grøn el til en fast, lav pris i mange år fremover.

Følg arbejdet med Jungshoved Energi-fællesskab på hjemmesiden: www.jungshovedenergi.dk. Her kan du også kontakte os og markere din interesse for projektet.

På arbejdsgruppens vegne,

Sanne Wittrup

Bladet kan købes i løssalg i gavlen på Jungshoved Skole, i Jungshoved Kirke og hos Boghandleren Tissot og Koch. Pris 30 kr.

Fælles varmeløsning udvikler sig

Sidst i august fik Jungshoved Lokalforum bevilget 30.000 kroner fra Vordingborg Kommune til at få foretaget konkrete beregninger på forskellige fælles, grønne varmeløsninger til Jungshoved By. Dét blev vi meget glade for!

I skrivende stund (1. november) har arbejdsgruppen modtaget og kommenteret det første sæt beregninger fra vores rådgiver, Ulrik Jørgensen, men det er endnu for tidligt at melde konkrete tal ud. Vi forventer dog, at det kan ske inden jul, og at vi så indkalder til et møde om sagen.

Vi har i mellemtiden også været i kontakt med Tybjerggaard, der i dag ejer biogasanlægget på Lynggaarden med henblik på, om deres overskudsvarme kunne indgå i varmeløsningen og dermed gøre det hele billigere. Tybjerggaards administrerende direktør, Kasper Jeppesen, var meget interesseret i et energi-samarbejde, og i øjeblikket regner vi på, hvad det vil kunne betyde for varmeprisen.

Vi har også været i kontakt med Merkur Bank, der gerne vil finansiere et fælles varmeanlæg og dermed sørge for, at start-indskuddet ikke bliver alt for stort, og at anlægsinvesteringerne

dermed kan betales af over varmeprisen.

Varmeprojektet er en udløber af et velbesøgt klimamøde, som Jungshoved Lokalforum afholdt på skolen den 15. november sidste år. Her hørte vi om ideen bag lokale energifællesskaber og om nye, fælles varmeløsninger som termonet-teknologien, der også kaldes "kold fjernvarme" eller fælles jordvarme-anlæg. En løsning, som - modsat almindelig fjernvarme - egner sig godt til landområder med mere spredt bebyggelse.

En hurtig rundspørge til beboerne i Jungshoved By afslørede pæn interesse for at være med i et fælles projekt: 23 boliger svarede ja tak; 7 var måske-interesserede, 8 svarede nej tak, og 15 har ikke svaret på vores henvendelse.

På vegne af "Arbejdsgruppen for fælles varmeforsyning i Jungshoved By".

Sanne Wittrup,

Jungshoved Lokalforum

Læs bladet online

[www.jungshoved.net/
tidligere-numre/](http://www.jungshoved.net/tidligere-numre/)

Hvem bruger også folkeparken?

Af Brian Willum Petersen

Vennerne bag Jungshoved Folkepark inviterede mig til krible-krabledag for de mindste (og de største) d. 6. august 2023. Folkeparken som siden 2019 har forandret midtbyen til et fint naturområde, viste sig også hurtigt at have en del at byde på efterhånden som deltagerne gik på jagt med slagnet og insektbaljer. Det giver gode fremtidsmuligheder, hvis man satser på at videreudvikle områder af folkeparken til biodiversitetsområde med blomstrende eng, frugttræer, bærbuske, lægeurtebede og evt. med et vandhul. Vandhullet vil også kunne lokke halvøens berømte Løvfrø til, da denne jo allerede sidste år blev set i den vilde have ude ved forsamlingshuset.

Krible-krabledagen fik en del besøgende lige fra børnehaver i kommunen til familier, der havde hørt om arrangementet og lokale, der kiggede forbi. Børnenes og undertegnede entusiasme for smådyrene smittede i hvert fald hurtigt af, og alle blev optaget af, hvad der egentlig gemte sig i folkeparkens nyetablerede blomstereng og ved skovbundsplanterne langs de levende hegn. Den største overraskelse for mange var nok, at der virkelig fandtes mange forskellige arter på et lille område, når først man har gjort lidt ud af et område og ikke kun præsenterer en slået græsplæne.

I artiklen her har jeg valgt at bringe en liste over de arter som blev fundet i folkeparken, og bagefter dykket lidt ned i et par "gode" udvalgte arter. **Med andre ord fortælle lidt om hvem der også bruger folkeparken:**

De bruger også Folkeparken

Dansk navn:	Latinsk navn:	Familie:	Orden:	Klasse:
Lille Kålsommerfugl	<i>Pieris rapae</i>	Hvidvinger	Sommerfugle	Insekter
Græsrandøje	<i>Maniola jurtina</i>	Takvinger	Sommerfugle	Insekter
Almindelig Blåfugl	<i>Polyommatus icarus</i>	Blåfugle	Sommerfugle	Insekter
Sekspletet Køllesværmer	<i>Zygaena filipendulae</i>	Køllesværmere	Sommerfugle	Insekter
	<i>Yponomeuta sp.</i>	Spindemøl	Sommerfugle	Insekter
Krumknivgræshoppe	<i>Leptophyes punctatissima</i>	Løvgræshopper	Græshopper	Insekter
	<i>Chorthippus sp.</i>	Markgræshopper	Græshopper	Insekter
Almindelig Torngræshoppe	<i>Tetrix undulata</i>	Torngræshopper	Græshopper	Insekter
Sump-Torngræshoppe	<i>Tetrix subulata</i>	Torngræshopper	Græshopper	Insekter
Starskjoldtæge	<i>Eurygaster testudinaria</i>	Skjoldtæger	Næbmundede Insekter	Insekter
Grøn Bredtæge	<i>Palomena prasina</i>	Bredtæger	Næbmundede Insekter	Insekter
Gyvelbredtæge	<i>Piezodorus lituratus</i>	Bredtæger	Næbmundede Insekter	Insekter
Almindelig Bærtæge	<i>Dolycoris baccarum</i>	Bredtæger	Næbmundede Insekter	Insekter
Almindelig Bispetæge	<i>Aelia acuminata</i>	Bredtæger	Næbmundede Insekter	Insekter
Langtornet Randtæge	<i>Coriomeris denticulatus</i>	Randtæger	Næbmundede Insekter	Insekter
Lucernetæge	<i>Adelphocoris lineolatus</i>	Blomstertæger	Næbmundede Insekter	Insekter
Almindelig Nældeblomstertæge	<i>Plagiognathus arbustorum</i>	Blomstertæger	Næbmundede Insekter	Insekter
Toplettet Bederoetæge	<i>Closterotomus norwegicus</i>	Blomstertæger	Næbmundede Insekter	Insekter
Slank Græstæge	<i>Stenodema laevigata</i>	Blomstertæger	Næbmundede Insekter	Insekter
	<i>Berytinus minor</i>	Styltetæger	Næbmundede Insekter	Insekter

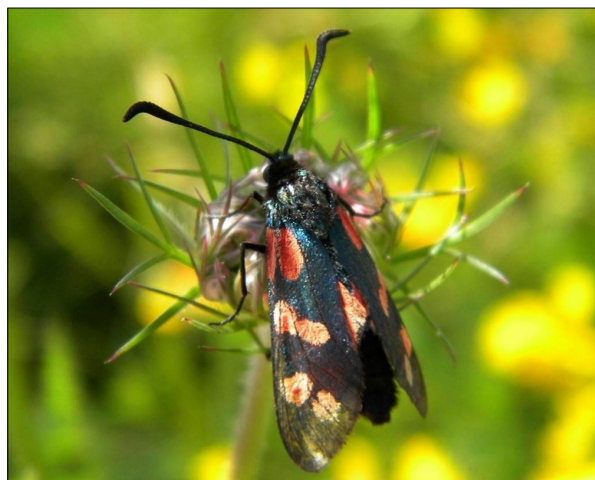
De bruger også Folkeparken

Dansk navn:	Latinsk navn:	Familie:	Orden:	Klasse:
Ildtæge	<i>Pyrrhocoris apterus</i>	Ildtæger	Næbmundede Insekter	Insekter
Mørk Frøtæge	<i>Stygnocoris rusticus</i>	Frøtæger	Næbmundede Insekter	Insekter
	<i>Nysius</i> sp.	Frøtæger	Næbmundede Insekter	Insekter
	<i>Aphrodes</i> sp.	Småcikader	Næbmundede Insekter	Insekter
Græsplæne cikade	<i>Javesella pellucida</i>	Sporecikader	Næbmundede Insekter	Insekter
Aksløber	<i>Zabrus tenebrioides</i>	Løbebiller	Biller	Insekter
	<i>Demetrias atricapillus</i>	Løbebiller	Biller	Insekter
	<i>Asiorestia</i> sp.	Bladbiller	Biller	Insekter
	<i>Altica</i> sp.	Bladbiller	Biller	Insekter
Gulstribet Kornjordloppe	<i>Phyllotreta vittula</i>	Bladbiller	Biller	Insekter
Bedejordloppe	<i>Chaetocnema concinna</i>	Bladbiller	Biller	Insekter
Syvpletet Mariehøne	<i>Coccinella septempunctata</i>	Mariehøns	Biller	Insekter
Sekstenprikket Mariehøne	<i>Tytthaspis sedecimpunctata</i>	Mariehøns	Biller	Insekter
Harlekinmariehøne	<i>Harmonia axyridis</i>	Mariehøns	Biller	Insekter
Toogtyvepletet Mariehøne	<i>Psyllobora vigintiduopunctata</i>	Mariehøns	Biller	Insekter
Skakbræt	<i>Propylea quatuordecimpunctata</i>	Mariehøns	Biller	Insekter
Matgrøn Solbille	<i>Oedemera virescens</i>	Solbiller	Biller	Insekter
Løvkimmelbille	<i>Corticaria gibbosa</i>	Skimmelbiller	Biller	Insekter
	<i>Apion onopordi</i>	Spidsmussnudebiller	Biller	Insekter
Biulv	<i>Philanthus triangulum</i>	Gravehvepse	Årevingede insekter	Insekter
Gulvinget Snylteflue	<i>Zophomyia temula</i>	Snyltefluer	Tovinger	Insekter
Guldøje	Chrysopidae indet.	Guldøjere	Netvinger	Insekter
Almindelig Rovedderkop	<i>Pisaura mirabilis</i>	Rovedderkopper	Edderkopper	Spindlere
Bjørnevedderkop sp.	<i>Trochosa</i> sp.	Jagtedderkopper	Edderkopper	Spindlere

Fortsættes næste side...

Dansk navn:	Latinsk navn:	Familie:	Orden:	Klasse:
Korsedderkop	Araneus diadematus	Hjulspindere	Edderkopper	Spindlere
Sivhjulspinder	Larinioides cornutus	Hjulspindere	Edderkopper	Spindlere
Engstavedderkop	Tetragnatha extensa	Hulhjuledderkopper	Edderkopper	Spindlere
Perleedderkop sp.	Enoplognatha sp.	Kugleedderkopper	Edderkopper	Spindlere
Orange Vægmejer	Opilio canestrinii	Phalangiidae	Mejere	Spindlere
Hornmejer	Phalangium opilio	Phalangiidae	Mejere	Spindlere
Stor Skovmejer	Mitopus morio	Phalangiidae	Mejere	Spindlere
	Anystis sp.	Anystidae	Mider	Spindlere
Almindelig Kuglebænkbejder	Armadillidium vulgare	Armadillidiidae	Tanglus	Storkrebs

Selvom det måske kan synes af mange forskellige arter, så er det faktisk kun en lille del af, hvad man ville kunne finde, hvis man virkelig gennemsøgte hele området. Den lille forekomst af sommerfugle skal ses i lyset af at 2023 ikke ligefrem har været et sommerfugleår og kombineret med en gråvejrsdag, hvor solen kun var fremme i starten, så ser man ikke mange sommerfugle. Men forekomsten af sekspletet køllesværmer vækkede begejstring hos dagens fremmødte. Arten, der egentlig ikke regnes som sjælden, ses da heller ikke på hverken dyrkede arealer eller i kultiverede haver, så i Jungshoved Folkepark har den fundet sig et frirum, der kan minde lidt om en skovlysning eller en eng, da arten er knyttet til almindelig kællingetand, hvor æggene lægges.

Den voksne Sekspletet Køllesværmer suger også gerne nektar fra Djævelsbid og Tidsel, som er kendt fra området. Foto: Brian Willum Petersen.

Til gengæld var der på dagen en høj forekomst af næbmundede insekter. Til ukyndige udi insekternes verden skal det indskydes, at tæger intet har med flåter at gøre, da flåter er blodsugende mider, som hører til ordenen af spindlere, mens tæger som ikke suger blod, hører til insekterne. At der var mange næbmundede insekter, skyldtes til dels tidspunktet (primo august) men særligt også beplantningen af vilde frøblandinger. Uden frøblandingerne ville der ikke have været den store forekomst af starskjoldtæge og almindelig bispetæge, men særligt fundet af langtornet randtæge skiller sig ud:

Langtornet Randtæge var indtil 2021 ikke kendt fra Sjælland og har muligvis været i fare for tilbagegang grundet tilgroede levesteder. Det er netop en art, der er knyttet til ruderater og brakmarker, og den har nok haft godt af nogle år med "Vild med vilje" i kommunen. Den suger saft på sneglebælg, kløver og almindelig kællingetand. Foto: Brian Willum Petersen

Dagens sidste kendis må være aksløberen, der ligeledes har haft nogle særdeles gode år siden 2021, hvor rabatterne blev slået mindre. Således er den ret sjælden på landsplan, og jeg havde ikke selv set arten før sommeren 2021, men med fundet i folkeparken er den nu set 7 gange i kommunen siden 2021:

Aksløberen er i modsætning til mange andre løbebiller ikke et rovdyr. Den lever i kanten i kornmarker og tilstødende arealer med lang græsvegetation og spiser af kornafrøder og ung vintersæd, hvorfor det er en art, der har godt af at rabatterne ikke slås for hyppigt. Foto: Brian Willum Petersen.

Derfor Jungshoved (3)

Første gang jeg var på vores grund på Jungshoved, vidste jeg, at der var noget mytisk over stedet.

Store gamle krogede træer, som tårnede sig op mod den kølige forårs-solnedgang,

Følelsen af at vide fra første øjeblik at her vil jeg bo, til jeg dør.

Jeg købte grunden med min spritnye kæreste på det tidspunkt, og vi havde helt fra begyndelsen mange store drømme for stedet. Her skulle vi bygge, og her sku vi bo.

Det, der i første omgang ledte os til Jungshoved, var, at her var den eneste byggegrund til salg på hele Sjælland, som ikke var en bar mark. Her var en grund, som fik os til virkelig at

mærke, hvor stort livet er. i al sin enkelhed og naturlige ynde.

Vi kendte ikke meget til halvøen på forhånd og blev fuldstændigt betagede, allerede da vi drejede ned af Jungshovedvej, hvor vejen snoede sig op og ned uden et eneste hus i sigte.

Rejsen til Jungshoved fra "den almindelige verden" har min gode veninde Viola, som har boet hos os en periode, beskrevet som at rejse til den svenske ødemark. Til en anden verden. Dette ment på den allermest positive måde.

Her er sjæl og natur, karakter og historier. Masser af historier.

Vi er ikke flyttet ind på en ren side papir; vi er flyttet ind midt i en eksisterende historie om generationers liv på grunden og halvøen.

Når jeg går tur med min sovende søn i barnevognen gennem skoven, op og ned ad veje og stier, føler jeg, at vi stadig er hjemme. Som om vi går tur i vores egen have. Fordi landskabet, livet, menneskene på Jungshoved er så utroligt imødekommende og engagerede i hinanden og i denne lille perle af en halvø, at det hele føles som hjem.

Det er en fantastisk følelse, at hjemmet fortsætter så langt udenfor vores egen matrikel.

Vi byggede først et lille skur og sidenhen et hus, Uglehuset hedder det. Af flere grunde. Fordi vores søn blev

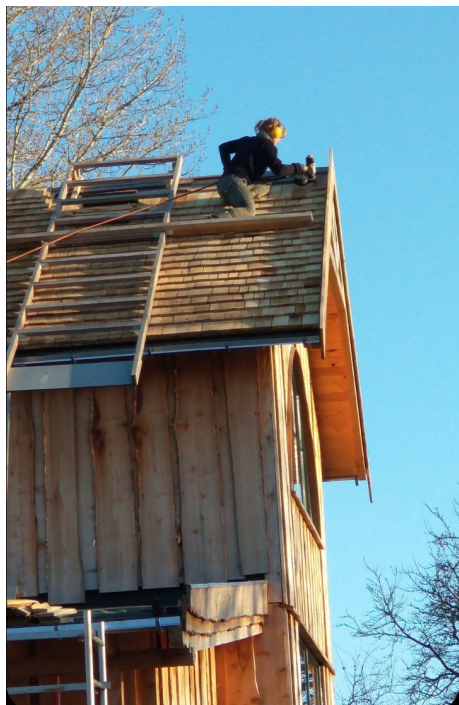

kaldt "lille ugle", før han blev født, da vi (hans forældre) begge har utroligt uglehår som et resultat af vores aktive liv og roden rundt med projekter. Og fordi skoven her overfor er fyldt med ugler, som synger godnat-sange for hele skoven hver nat. Huset er tegnet, så det ligner en ugle, der kigger over på skoven. På sine arts-fæller. Med vinger til siderne og to store runde øjne, som lyser, når mørket falder på, og lysene bliver tændt. Bag de runde øjne sover den lille ugle, som nu hedder Bjørn. Og han trives i det her fantastiske landskab, i skoven, i at blive imødekommet af alle, han møder her, og at blive lukket ind i nye, meningsfulde fællesskaber.

Jeg er utroligt lykkelig for at kunne give ham en barndom her. At han kan lære helt fra livets begyndelse at trives i og leve i og med naturen. Blive voldsomt beskidt og lave hatte af mudder, at kunne gå i karbad i haven, og møde mange dyr hver dag på besøg fra skoven, eller som er flyttet ind på grunden.

Bjørns far og jeg gik fra hinanden i processen, og jeg var den heldige, der fik lov at blive her og fortsætte byggeriet af Uglehuset. Som jeg elsker. Ikke lige så højt som jeg elsker min søn, men jeg elsker virkelig det hus og grunden, det ligger på.

Jeg har altid rejst meget og har altid haft en kraftig, udlængsel. En længsel

mod det fjerne og ukendte.

Det nye og eksotiske. Men jeg har altid søgt mod det sted, der kunne blive det sted, jeg aldrig ville have lyst til at rejse fra. Jeg har haft flere huse – 2 kolonihaver og et hus nord for Vordingborg, som jeg købte på tvangsauktion, og som blev et kæmpe istandsættelses-projekt. Derfra stod jeg og skuede ud mod øst.

Jeg kunne se en skov i det fjerne tårne sig op over det øvrige landskab. Mon det var det ukendte spændende Roneklint, jeg kunne se? Jeg vidste ikke, hvor Roneklint lå, andet end at det lå ud mod fjorden mod øst. Og så en dag i april 2020 stod jeg på Dyremarken tæt ved Roneklint, og her var præcis lige så magisk, som jeg havde

forestillet mig. Og så lå det på Jungshoved, hvilket straks frembragte billeder på min nethinde af den schweiziske psykiater Jung, stående med sit hoved under armen. Jungs hoved. Tænk sig at bo der. Dette billede går

godt i spænd med min gennemgribende følelse af, at denne halvø er magisk. Her kan alt ske, og jeg glæder mig til det hele.

Stine Gro Petersen

Et sted på Jungshoved (41)

Landsbyen Ambæk

Ambæk er sammen med Smidstrup den vestligste landsby i Jungshoved Sogn. Navnet kan komme af den bæk, der begynder øst for Ambæk ved Brydsmosen også kaldet Store Sø. Bækken løber videre mod nord mod mosen kaldet Roneklint Sø og løber ud ved Egehovedet.

I 1603 havde byen 8 gårde og 2 boel (der boede en boelsmand, parcellist). Afgifterne til Jungshoved Slot fra hver gård: 8 skæpper havre, 1 boelsvin, 1 lam, 1 gås, 7 høns og 20 æg. Hele byen leverede 2 køer. Men i krigen 1659 blev byen næsten øde, da svenskerne brændte 6 af gårdene. I 1662 blev afgifterne halveret; men de skulle høste 6 læs hør.

I 1714 fordobledes afgifterne igen og nu skulle der høstes 10 læs hør af hver gård. I 1761 var der 10 gårde; men jorden fra den ene af de små var fordelt blandt de andre. I 1785 var der 8 lige store gårde + 1 halvgård.

Ved udskiftningen i 1794 fik 5 gårde hjemme i Ambæk by halvdelen af

jorden til deling. Ambækgaarden, der blev flyttet ud og fik en fjerdedel af Ambæks jord ude på Ambæk Mark. Den sidste fjerdedel blev delt mellem 8 husmænd også på Ambæk Mark med hver 3 tdr. En af disse flyttede straks ud på marken. De andre kom lidt efter lidt. Søbygård var en syvendegård i Ambæk ved udskiftningen. Den kom til at ligge på det fælles overdrev, der hørte til Ambæk og Smidstrup. Allerede i 1726 var der bygget en stald ude på overdrevet. Vejen ud til den gik forbi Ambækgård fra vest. Der hørte arvefæstejord (1/2 selveje) til den. I 1794 hørte der 71 tdr. til. Senere blev arealet til 170 tdr. med indkørsel fra øst. Fra 1726 frem til 1771 kan det have været den lærde bonde Gabriel Krogh, der har haft arvefæstejord på overdrevet ved siden af sin fæstegård i Ambæk.

Ambæk og Smidstrup hørte til samme Treding, dvs de var på hoveri sammen og arbejdede sammen ved såning og høst (korn og hør) og havde overdrev sammen. Udstykningen foregik også samtidig med samme landinspektør. Fra gammel tid havde de også et andet fællesskab. Det var Smidstrup Forsamlingskirke. Den lå sandsynligvis, der hvor landsbyerne Ambæk, Smidstrup og Egebjerg mødes. Samme sted gik der også en vej direkte fra Ambæk til Smidstrup. Kirken er nedlagt omkring 1500; men nævnt i Roskildebispens jordebog i 1370, som en forsamlingskirke

(skrevet på latin). Vejen er nedlagt for godt 100 år siden.

Det kan have været en afbyggerkirke for Ambæk, Smidstrup, Egebjerg og Skovhuse. De 2 sidste havde meget langt til Skibinge Kirke. Når ikke folk kom til præsten, måtte præsten jo komme til folket! Præsten i Jungshoved og præsten i Skibinge kunne skiftes. Der har gennem tiden været meget ægteskabelig kontakt mellem de 4 byer.

Udover Brydsmosen og Roneklint Sø er der mose ved Ambækken og Saxemosen (dobbelmose), nævnt på udstykningskortet i 1794. Den har givet navn til Saxmosegaard, hvor Peter Saxmose Nielsen er mindst niende generation. Hans 3xtip, Niels Nielsen står på udstykningskortet. Niels N. var 3. generation. Moserne var måske årsagen til, at Ambæk og Saxmosegaard blev hærget af malaria 1822 - 1831. Niels Nielsen, 2 sønner og 2 sønnesønner døde på 4 år. Niels Nielsen, sønnen Ole Nielsen og barnebarne Rasmus Olsen døde alle efter stormflodskatastrofen 3. februar 1825, hvor Vendsyssel rev sig løs fra Jylland og vandet i Præstø Fjord og moserne steg 3,5 meter. Alle 3 døde senere på året i 1825. Stormfloden gentog sig i 1872 med samme omfang; men med færre døde.

Udbygningerne til Saxmosegaard brændte ved lynnedslag i 1961. Det gjorde de også til Frederiksdal i 1964. Saxmosegaard er den eneste

gård der drives selvstændigt. Der har ellers været bygget en stor stald til Frederiksdal/ Egebjerggård. Men den har i mange år været brugt til andre formål. 5 gårde bruges til bolig og fritidsformål. En lade til værksted. 6 tidligere husmandssteder på Ambæk Mark bruges ligeledes til bolig/fritid. Så er der 3 huse i byen + 1 nybygget.

Historien er skrevet af Vagn Boberg Nielsen med Rosenkrands bog Stampenborg Gods og matrikelkort som kilde

Læs mere i bladet Jungshoved om:

Saxmosegaard nr.4 2009

Ambæk/Andeby nr.2 2018

Toftegård, Smidstrup kirke, Jungshoved Len mm nr.2 2011

Med Holger på farten nr.4 2007

Frederiksdal, avlsbygninger

Foto: Nationalmuseet

Byen der forsvandt - eller byen der ikke var?

Landsbyer der forsvinder, er ikke et ukendt fænomen. På Jungshoved er der fra gamle beretninger registreret 2 byer, som er nedlagt. Hvor de lå vides ikke præcist, men man ved, at jorderne blev lagt under slottet i 1662. Den ene kunne have ligget i nærheden af Roneklint og har heddet noget med Hatte eller Hodde, det synes bekræftet af, at to udflyttergår-

der lå på Hattebyagre. Den anden by, der forsvandt, kaldes for Kirkebyen, så kan vi jo bare gætte på, hvor den lå. Vejen mellem Stavreby og kirken (Stavreby Strandvej) blev helt op til 1900-tallet kaldt for Kirkebyvejen, altså ikke Kirkevejen men "Kirkebyvejen".

I juli 1980 udførte Nationalmuseet en undersøgelse af marken mellem slotsbanken og graverboligen. Her forventede man at finde tegn på middelalderbebyggelse. Det var kun et

begrænset felt, der blev undersøgt, og her var der kun få tegn på bebyggelse fra middelalderen. Til gengæld afslørede der et kraftigt voldanlæg med en 2 meter dyb og 10,5 meter bred voldgrav, en vold og rester af palisadeværk. Dette voldanlæg har ligget 100 meter fra den inderste voldgrav rundt om borgbanken. Ved en dræning på kirkegården har man fundet kraftige tilspidsede egepæle, der kan have fungeret som spunsvæg i voldgraven. I følge arkæologerne bekræfter voldanlægget måske tilstedeværelsen af en middelalderby. Anlægget kan også være bygget for at forsvare ladebygninger, der har tilhørt borgen, og som er blevet beskrevet som liggende mellem borgen og kirken.

Kong Valdemar Sejrs jordebog fra 1231 omtaler en af sine besiddelser som: Junxhouæt, præcis hvad det dækker over, ved vi ikke, men det har mest sandsynligt været en borg. Det kan tænkes, at stedet desuden har fungeret som told- og skatteopkrævningssted, da kongen i samme år havde modtaget 280 rigsdaler sølv fra lensmanden på Jungshoved. "Byen" levede måske kun kort i 1100-tallet. I 1200-tallet bliver de lavtgående vikingeskibe, snekkerne, erstattet af de mere dybtgående skibe, koggerne, og de har ikke kunnet sejle ind til havnen i Jungshoved.

Hvis der var en by, så lå den fint over for Skånemarkedet i Falsterbo, hvor man ved, at Jungshoved havde en

stadeplads. Stadepladsen i Skåne var større end den Århus havde. I 1396 kvitterer Jens Rud Dronning Margrethe for Jungshoved Len, det vil sige at lenet overgår til dronningen. I stedet modtager Jens Rud Stegeborg og Møn.

Fra ca. 1240 til 1364 var Jungshoved et selvstændigt kronlen og skyldsættes i Valdemars Jordebog til 15 mark sølv. Lenet omfatter i perioder ikke kun Jungshoved gods men også Bårse Herred. I 1603 er der udfærdiget en beskrivelse af lenet: Det omfattede ikke bare byerne på Øen Jungshoved, men også dele af Nysø, Oremandsgård og Høvdinggårds jorder, desuden byerne Viemose, Kragevig, Gederrød, Balle og øen Nyord.

Kirkens historie hænger nok uløseligt sammen med områdets storhedstid. Det ser ud til, at slottet og kirken har været en samlet del af et forsvarsanlæg. Kirken er bygget ca. 1225-50 og udvidet mod vest i 1300-tallet, og har yderlige fået hvælvinger i midten af 1400-tallet. Skånemarkederne havde sin storhedstid i nogenlunde samme periode 1250-1450.

Slottet/borgen har været beboet fra ca. 1230. Måske har der været bebyggelse tidligere. Der er, i hvert fald, fundet rester af en pælespærring, der kan dateres til Harald Blåtands tid og en yderligere fra 300-tallet. Svenskerne besatte slotte i 1658 og efterlod stedet i ruiner i 1660. Ved en overdragelse af slottet i 1601, fra

Christoffer Walkendorf til Sivert Grubbe, omtales der en ladegård bestående af 5 huse, der var beliggende mellem slottet og kirken. Husene var bygget med lerklinede vægge og stråtag. På det tidspunkt var 2 af husene beskrevet som "brøstfædige"

Spørgsmålet om, hvor Kirkebyen lå, må stå åbent. Desværre blev udgravningerne 1980 aldrig fortsat. Kun en mindre udgravning på slotsbanken blev det til i 1999. Her fandt man to meter under den nuværende overflade rester af en grundmuret bygning fra starten af 1200-tallet.

I diverse skrifter omtales Jungshoved enten som en borg eller et slot. Det har nok aldrig været det, vi forstår som et slot, måske nærmere en her-

regård?

I vores blad fra marts 2016 kan man læse yderligere om de arkæologiske undersøgelser, der er foretaget.

Her skriver arkæolog Dorthe Wille: *"Både til lands, til vands og fra luften pirrer Jungshoved stadig fantasien og nysgerrigheden... Der er stadig meget at komme efter!"*

I artiklen er der bl.a. blevet brugt materiale fra Præstø Avis og Politiken. Bladet Jungshoved fra december 2011 og marts 2016. Bogen Jungshoved Slot af Carl Olsen,

Henrik Hansen

I fiskefartøj fra Maderne ved Præstø til Skanör i Sverige

Fra Præstø Lokalhistoriske Arkiv har vi modtaget denne spændende artikel, som vi bringer med Birgitte Henriques tilladelse.

Jeg, Birgitte Henriques, er født 23. december 1942 i Charlottenlund. Min mor, Louise Wilhelmina f. Jensen, var arisk, og min far Ib Henriques var halvjøde. (Min farfar Paul Albert Henriques var heljøde, og min farmor Karen f. Brockdorff Thomsen var arisk.) Da jeg ikke er født af en jødisk kvinde, er jeg efter jødisk skik ikke jøde.

Imidlertid herskede der anderledes nidkære regler under nazismens og Hitlers "Endlösung der Judenfrage." Da denne trussel om deportering og udslættelse af alle Europas jøder i september/oktober 43 blev en realitet, også i Danmark, var der ingen med blot den mindste jødiske nedstamning, som kunne vide sig sikker. Der var dog kommet en slags forordning fra Werner Best Obergruppenführer, nyligt af Hitler udnævnt Rigsbefuldmægtigede i Danmark) i et brev til Niels Svenningsen (efter 29. august 43 leder af departementschefstyret) om, at halvjøder og jøder gift med arier ikke ville blive deporteret. Ingen turde dog på dette tidspunkt stole på en sådan forordning.

At der overhovedet blev mulighed for at bringe sig i sikkerhed, skyldes paradoksalt nok, at ovennævnte Obergruppenführer Werner Best underrettede Georg Ferdinand Duckwitz om den forestående razzia på alle adresser, hvor der boede jøder, som ville finde sted natten mellem 1. og 2. oktober 43. Werner Best vidste, at Duckwitz, som talte dansk og var glad for danskere, var imod, at Endlösung skulle gælde danske jøder. Man mener derfor, at Werner Best var ret sikker på, at Duckwitz ville lække planen om razziaen til formanden for Socialdemokratiet Hans Hedtoft. Werner Best havde sandsynligvis vejret, at den tyske krigslykke var ved at vende, og var snu nok til at fornemme, at her gjaldt det om på længere sigt at redde sit eget skind.

Det skete ganske som Best havde forudset, at Duckwitz lod sin viden gå videre til Hans Hedtoft, som efterfølgende henvendte sig 29. september til højesteretssagfører og formand for Det Mosaiske Trossamfund C.B. Henriques, som straks efter underrettede overrabbiner Marcus Melchior. Dagen efter om morgenen 30. september skulle der have været festgudstjeneste i synagogen for det jødiske nytår (kaldet Rosh Hashanah, som betyder "årets hoved"). I stedet måtte Marcus Melchior nu videregive den uhyggelige meddelelse, at ingen jøder måtte opholde sig på deres bopæl

natten mellem d. 1. og 2. oktober, og i øvrigt indstille sig på hurtigst muligt at flygte til Sverige. Samtidigt opfordrede han menigheden til at kontakte alle de jøder de kendte, og dem de på nogen måde havde kendskab til.

September har 30 dage, hvilket betød, at indenfor et døgn skulle samtlige jøder i første omgang skaffe sig et sikkert overnatningssted hos ikke-jødiske familier, venner eller blot hos hjælpsomme danskere. Efterfølgende skulle overfarten over Øresund organiseres hurtigst muligt.

Omstændighederne omkring den meget store omvæltning for min familie, kan jeg for størstedelen kun gisne om. Noget har jeg siden fået fortalt, andet har jeg læst mig til, og en del viden er på forskellig vis kommet mig i hænde under skrivningen af min erindringsbog.

Min flugthistorie begynder der, hvor min farfar sandsynligvis er blevet ringet op af C.B. Henriques. Mine forældre og jeg boede på 1. sal i en af mine farforældres store rødstensvilla på Rosenstandsvej nr. 19 i Charlottenlund. Jeg kan kun gisne om, hvilken tumult og ængstelse denne skæbnensvangre telefonopringning må have forårsaget. Jeg vil antage, at mine farforældre har overnattet hos min farmors søster og svoger på Vesterbro. Jeg ved, at vi (mine forældre og jeg) overnattede nogle nætter hos min mors bror og svigerinde på Amager, men om det allerede var fra den

første nat, det ved jeg ikke. Derimod ved jeg, at jeg (9 mdr. gammel) blev "indlagt" på Dronning Louises børnehospital. Det var en meget benyttet måde at gemme især børn og ældre af vejen, imens flugtforbereelserne stod på. Der var en stiltiende beslutning blandt hospitalslægerne, om at indlægge jøder under falsk navn samt udfærdige falske journaler.

Det var vigtigst først at finde flugtmulighed til min farfar og min far. Det lykkedes 8. oktober kl. 21.30 med fiskerbåd fra Strøby. Med ankomst kl. 2 nat til Klagshamn.

Efter min mor havde fået mig anbragt, har hun haft nok at gøre med at opspore flugtmulighed til min farmor, hende selv og mig. Det lykkedes hende at få organiseret en flugtmulighed 11. oktober. Jeg ved, at min mor og jeg tilbragte den sidste nat hos min mors søster og hendes to små piger i Ordrup. Mine to kusiner har siden fortalt mig, at jeg hylede hele natten, så ingen kunne lukke et øje. Jeg går ud fra, at det var igennem Lægernes hjælpetjeneste, at vi havde fået flugtmulighed. Jeg har altid fået fortalt, at vi flygtede fra Rødvig. Det skulle dog vise sig at være forkert. I min søgen efter viden om besættelsen og redningen af næsten alle de danske jøder, fandt jeg i bogen: "Dage i oktober 1943" dokumentation for tid og sted for "min" flugt i Anatol Lichtenbergs beretning.

Først beskrives, at han og hans kone

og to sønner havde fået kørelejlighed med dr.med. Otto Lund, som havde en erklæring med fra sin overlæge, om at den "sindssyge" Hr. Lichtenberg skulle indlægges på Oringe Sindssygeanstalt i Vordingborg, og at hans familie havde fået lov at ledsage patienten. Anatol Lichtenberg, som givetvis havde øvet sig i at spille sindssygl, beretter om turen, at de ved 78 km. stenen på landevejen efter aftale optog to unge Chalutzim. Denne gruppe på nu seks personer nåede helskindet frem til Kristinelund, ca. tre kilometer vest for Præstø. Her stødte to nære familiedemedlemmer til vores lille gruppe: min farfars kusine Inger Risom og hendes søn Niels Risom, 18 år. Anatol Lichtenberg skriver: " På Kristinelund samledes i løbet af nogle timer i alt nitten flygtninge." Herefter remses alle op med navns nævnelser. Her så jeg til min store overraskelse vores navne! Videre oplyses det, at arrangørerne af flugten var den før omtalte dr.Lund i samarbejde med en ung dr. Trier Mørck med kone, " som alle forsøgte at opmuntre og berolige selskabet, samt uddelte Fenemaltabletter til turen." Med hensyn til betalingen for turen berettes, at Lichtenberg familien betalte 4.000 kr., og de der kunne, betalte, og resten kom med uden betaling. Jeg skønner derfor, at vi har betalt et lignende beløb (ca. 80.000 nutidskroner.)

Før det planlagte tidspunkt for flugten "blev der serveret et udsøgt fest-

måltid ved et pragtfuldt smykket bord. Værtsfolkene selv var dog bortrejst."

Efter mørkets frembrud begav man sig i gennem skoven ned til stranden, hvorfra en jolle skulle ro os det korte stykke over til Maderne, på hvis modsatte kyst en motorbåd ventede, for at sejle os til Skanör.

Vi var eskorterede af to geværbevæbnede unge mænd, gårdens skytte og en ung ingeniør med dæknævnet Jensen. Men det skulle snart vise sig, at der ikke blev sejlet denne nat. Beskeden var, at jollen havde revet sig løs i stormen, og ikke var til at finde.

Tilbageturen gennem skoven må have været præget af stor bekymring og frygt. Jeg har uden tvivl før flugtfor søget fået en dosis Fenemal. Men den skulle ikke blive den sidste.

Jeg kan godt blive i tvivl om den forklaring med jollen. Det var en helt ny båd udstyret med fiskegrejer som camouflage og sejlet af en fiskeskipper, men indkøbt af Kristinelunds ejer, ingeniør Sandberg til flygtningetransport. Noget siger mig, at de omtalte venlige og omsorgsfulde arrangører af flugten ikke har villet gøre os unødigt opskræmte. Jeg mindes nemlig, at både min mor og Niels Risom uafhængigt af hinanden har omtalt denne mislykkede flugt: " Imod os på stien kom en mand løbende. Først troede vi, at det var tysk politi, men han var en af vores hjælpere, som sagde, at der var ugler i mosen." Et på

den tid ofte benyttet udtryk, som jeg er stødt på i flere beretninger fra den tid, (synonymt med: giv agt! Der er noget mistænkeligt på færde.) Beskeden var, at vi skulle skynde os tilbage. Min tvivl om forklaringen med jollen er yderligere blevet næret af, at jeg har læst, at der netop i de døgn foregik en stor razzia på det østlige Møn. Det kunne tænkes, at fiskeskibberen i sidste øjeblik har fået kolde fødder. Det ekstra sørgelige ved den razzia er, at det var en dansk stikker, som havde sat Gestapo på sporet. Hun fik sin straf i det senere retsopgør.

Men heldige var vi, som havde et komfortabelt overnatningssted og gode mennesker, som gjorde alt for, at dette ufrivillige ophold skulle blive så godt som muligt for os.

Næste aften blev der heller ingen afgang. Allerede før vi skulle begive os samme vej som aftenen før, fik vi ifølge beretningen at vide, "at bådmotoren kludrede". Jeg hævder fortsat til, at denne besked var en hvid løgn med ønsket om at skåne os for at høre sandheden, som udmærket kunne være, at der var observeret tysk politi i nærheden.

Næste morgen onsdag d. 13. ankom Hr. Sandberg ifølge beretningen med en ny pumpe til motoren. Igen beskriver Hr. Lichtenberg, hvor rørende denne ejer og hans ansatte er i deres iver for at gøre os det så behageligt som muligt. Samme aften var det fuldmåne, så det var lettere for os at

orientere os, men modsat var vi jo også lettere at få øje på. Jeg husker, at min mor, altid med bæven i stemmen, har fortalt mig om en bestemt episode på vej gennem skoven. Jeg småklynkede på et tidspunkt, hvorefter min mor hører en kvindelig medflygtning hviske til sin mand: "Hvis den unge ikke snart tier stille, så ved du, hvad du skal gøre." Jeg må have forstået budskabets alvor, i hvert fald tav jeg stille resten af tiden. Den for tredje gang indtagede dosis Fenemal, har sikkert også haft sin virkning.

Der berettes videre, at det sidste lille stykke over en mose foregik ved, at mange blev fragtet på ryggen af deres ledsagere. Jeg ved, at Niels Risom bar mig det meste af tiden i sine stærke attenårs arme, således at min mor kunne støtte min farmor. Det lykkedes ad flere omgange at ro hele gruppen over til Maderne. Herfra foregik det i løb over til den anden bred, hvor motorbåd og skipper ventede. Vi gik ombord d. 13. kl. 22. og fik besked om at opholde os nede i lastrummet indtil videre. Hr. Lichtenberg beretter: "Turen blev tilbagelagt i fuldmåne med glimrende sigtbarhed. Vi blev i få hundrede meters afstand passeret af en tysk patruljebåd, men skipperen beroligede os med, at tyskerne var så dårlige søfolk, at de ikke brød sig om at borde os i det heldigvis meget stormfulde vejr."

Det meget stormfulde vejr var vel næppe særligt beroligende for de 19 forkomne og sikkert søsyge passager-

rer, som var stuvet sammen nede i lastrummet. Overfarten tog seks timer, men efter ca. tre timer befandt vi os i svensk farvand. Lugen blev åbnet, så de der ønskede det kunne komme op i frisk luft. Jeg kan dog udmærket forestille mig, at min far-mor og mor nok har foretrukket last- rummet frem for at stå og holde sig fast med mig på armen på et storm- fuldt dæk. Vi ankom til Skanör ons- dag d. 14 kl. fire om morgen. Svenske lotter modtog os på kajen med de fortryllende ord: " Välkommen til Sverige!" Sikke en lettelse, sikke en lykke! Vi blev ifølge berettelsen " straks ført til et forsamlingshus, hvor vi blev beværtet med smørrebrød og kakao og kunne gå til ro på de opred- te feltsenge." En sådan modtagelse kunne man vel nok unde nutidens flygtninge.

Efter nogle timers søvn blev vi kørt til den nærliggende by, Vellinge. Her foregik indregistreringen på kommu- neskolen. Herefter kunne de, som var så heldige at have svensk familie, låne telefon til at kontakte disse. Alle andre, og det var de fleste, blev trans- porteret til midlertidige *forlægninger* rundt omkring i landet. Vi var blandt de heldige. Ikke blot havde vi familie i Sverige, vi havde tre overmåde vel- stillede familierelationer. Således havde vi det held at blive indlogerede på "Solgården" i Stenungsund ca. 50 km nord for Göteborg. Her opholdt sig allerede min farfar og en del af vores nærmeste familie. Min far hav-

de opholdt sig en tid hos familie i Malmø, hvorefter han sluttede sig til os, og sandelig om ikke vi fik tildelt brudesuiten!

Her tilbragte vi en ufrivillig, men på alle måder behagelig luksustilværelse frem til 1. december, hvor vi igen var så heldige at få ophold i en lejlighed i Göteborg. Mine farforældre var alle- rede flyttet i lejlighed tæt på, hvor vi skulle bo. Min far fik arbejde på et bibliotek, indtil han kunne melde sig til Den Danske Brigade. Min farfar fik en ønskestilling som vurderings- mand af ostindisk porcelæn på et museum i Göteborg.

Alt endte godt – dog ved jeg, at det også var en på mange måder drøj tid at komme igennem. Helt lykkeligt blev det først, da hele familien efter befrielsen kunne vende hjem til fæd- relandet og huset på Rosenstandsvej.

Denne beretning er et uddrag af min erindringsbog fra mine første tolv leveår: "Min lyse barndom – i en mørk tid. (december 1942 – maj 1955.) Et broget kludetæppe – vejen til taknemmelighed."

"Den endelige løsning", nazisternes plan om at udslutte alle Europas jø- der en gang for alle. Den fire timer lange "konference" fandt sted 20. januar 1942 i et mindre palads ved søen Waansee i omegnen af Berlin. Dette palads er senere indrettet som museum for Endlösung.

Tidligere skibsfartsattaché ved det

tyske gesandtskab i København. Under besættelsen en højtstående og betroet embedsmand og rådgiver for Hitler.

Best blev dog efter befrielsen interneret og senere dømt til døden for krigsforbrydelser. Han afsønedes dog kun 6 år idet han i 1951 blev benådet og udvist af Danmark. Best døde i 1989.

Chalutzim betyder pioner, og betegner de unge tyske jøder, som var i blandt den store indvandring af jøder fra 1933 og frem, som flygtede fra Hitlers antisemitiske politik. Disse Chalutzim fra det såkaldte Hechaluz program kom til Danmark for at blive oplært i landbrug. Deres mål var senere at rejse til Palæstina (senere Israel) for at opdyrke jorden. I midlertid måtte disse unge tyske jøder ligeledes søge sikkerhed i Sverige. ♦

Ærø, 23. juli 2023

Birgitte Henriques

Redaktionen:

I blad nr. 4 2016 bragte vi en artikel om en stor familie på Jungshoved. Her fortalte Rina Larsen, at hendes far, fisker Jens Peter Rasmussen, Stavreby, i 1943 solgte kvasen, "Kamma", til hr. Sandberg i Lundegård." Kammass sidste tur gik i 1943 fra Batterierne ved Roneklint til Sverige med danske jøder på flugt fra nazisterne.

Redaktionen har efterfølgende fået dette foto fra Stavreby havn af "Kamma" fra Rina Larsens søn, Henning. Henning sender samtidig en billedtekst til fotoet, som lyder:

En gang først i trediverne.

Midt for ligger Jens Rasmussens Kamma (bygget på Fejø). Under krigen købte ingeniør Sandberg fartøjet, der herefter blev brugt til at sejle jøder til Sverige, hvor det i øvrigt endte sine dage som vrage.

Et lille bådeventyr fra det virkelige liv.

For en snes år siden levede min familie og jeg på USA' vestkyst i en lille havn Pillar Point Harbor, lidt syd for San Francisco.

Vi havde en god ven, Mark, der var bådbygger. Han fandt en oprindelig smuk 10 meter sejlbåd gemt væk og i forfald på havnens ophalerplads. I Californien er det sådan at man kan sætte en notits op på det lokale postkontor, om at man har fundet en båd, tilsyneladende ejerløs, og at man påtænker at tage den i besiddelse, såfremt en evt. ejer ikke melder sig inden for en given tidsperiode. Ingen meldte sig, og Mark fik derfor papir på båden og han begyndte en omfattende renovering af båden. Han hav-

de en ambition om at bringe båden tilbage til sin oprindelige stand, men manglede basale oplysninger om bådens struktur og om rigning og sejlføring. En dag kom Mark stormende op til vores hus og fortalte os, at han måske havde fundet ud af hvor hans båd kom fra oprindeligt. På bådens rat sad der en messingplade hvorpå det fremgik at båden var bygning #75 fra Ejner Mortensens bådværft på Fejø.

Det var jo spændende, og det lykkedes min far i Danmark at få kontakt til den gamle bådbygger Ejner Mortensen, som kunne fortælle, at båden hedder RIL og at den var bygget på Fejø Bådværft som den eneste lystbåd leveret fra værftet. Båden blev leveret i begyndelsen af halvtresserne til den navnkundige læge, insulinforsker og medstifter af Novo Nordisk Hans Christian Hagedorn, som havde et stort hjerte for sejlsport, og som bl.a. sejlede ud fra Stavreby Havn på Jungshoved i Sydsjælland. Mortensen vidste, at båden senere blev solgt til USA, hvorfra sporene fortabte sig - indtil nu!

Ejner Mortensen kvitterede ved at sende os en massiv rulle spritduftende blueprints fra bådens tilblivelse, inklusive Hagedorns detaljerede bestilling af skibet i lagret Cuba mahogni, motorspecifikationer, prøver af hestedækken til aptering, fotografier af RIL i spant på værftet og fra selve søsætningen. Og selvfølgelig alle konstruktionstegningerne. Alt dette vid-

ste Mark intet om, og han gjorde derfor store øjne da vi inviterede ham til middag og anbragte ham foran en stor komplet tegning af båden med fuld rigning som vi havde fået indrammet til ham. Vi ringede så til Ejner Mortensen, som så kunne sludre med Mark i et par timer om alt der vedrørte RIL. Om historien bag en forholdsvis lav men bred køl (sejlads i efterkrigstidens minestrøgne vand og i bl. a. Bøgestrømmen), og om hvorfor der var dobbeltspanter visse steder (forstærkning til farten over atlanten) og selvfølgelig en masse snak to bådbyggere imellem. Mark havde nu alle de oplysninger han havde brug for til at gennemføre en komplet restaurering, og da vi sidste

år genbesøgte havnen i Californien, fandt vi en smukt restaureret RIL, der nu fungerer som sejlede hjem for Mark.

Den eneste skuffelse vi oplevede var, da Mark ønskede sig en KDY stander til søsætningen og evt. de tre stjerner, der stadig var huller til i fribordet. Det syntes man imidlertid ikke at man ville tilbyde fra Kongelig Dansk Yachtklubs side. Kommer man forbi Pillar Point Harbor i Californien kan RIL besøges på den yderste bådbro i havnebassinet. Snip Snap Snude så er historien ude.

Vh Erik Kehn Jensen

Læs mere i " Med Holger på farten" i blad nr. 4 - 2011 og i blad 1 - 2012

Fugle På Jungshoved

Hulruget er en betegnelse for fugle, der yngler i hulheder. Det vil sige, at de bygger deres rede i hulrum i træer eller i klipper. Klipper vil i vores land selvfølgelig betyde bygninger.

Fordelene ved at bygge sin rede i "lukket" rum er flere. Reden behøver ikke være så kunstfærdig og stærkt konstrueret. Den har udelukkende funktionen at holde ungerne lune

med dens isolerende evne. Fugler, der i det fri skal være både skjulte og robust konstruerede og kunne modstå vind og vejr.

Reden i hulheden beskytter desuden godt mod rovdyr og er ofte godt camouflerede.

Listen af fuglearter, der ruger i hulheder, er lang og varieret. Den spænder lige fra de små mejser til de væsentligt større fugle som ænder og ugler.

Mange fugle har "fundet ud af", at det er et sikkert og stabilt ynglested.

Uden at man skal male fanden på væggen, har mange fugle i de senere årtier dog fået sværere ved at finde sådanne ynglesteder. Det kan betyde nedgang for bestande af visse arter. Det gælder f.eks. broget- og grå fluesnapper. Det er trækfugle, som kommer sent på foråret, og da kan de få naturlige redehuller være optaget. Andre faktorer har dog også betydning for disse arters tilbagegang. En del flagermus og mange insekter er også afhængige af sådanne hule træer, men det er en anden historie.

Huse var før i tiden langt mere utætte og ofte mindre vedligeholdte. Samtidig var skove, haver og hegn mindre velplejet. F.eks. betød den meget mindre velstand, at man lod gamle frugtræer stå. Man bevarede i langt højere grad, end at lave om og købe nyt. Man havde ej heller råd til andet.

I skoven var plughugst mere udbredt før i tiden. Det vil sige: man udvalgte træet, man skulle bruge og fældede det. Bemærkelsesværdige træer blev oftere bevaret, er min fornemmelse, trods langt større fattigdom. Det bevidner vore guldalder malerier om. Der kan man se krogede og forarmede træer, gengivet.

I dag bruger man i skoven ofte at fælde i ren-afdrifter. Det vil sige: rub og stub!

Derefter sorterer man i: tømmer, brænde og flis. Alt bliver brugt. Og det lyder jo i og for sig fornuftigt. Men her kommer de hulrugende fugle til at mangle de hule træer, som før måske blev stående. Skovstykket bliver i øvrigt temmelig godt, og hele skovmiljøet må starte forfra.

De fleste arter har dog haft, og har stadig stor glæde af os mennesker. Vores bygninger og gamle træer i haven, giver stadigvæk hulheder, som især mange af de små arter kan udnytte. Desuden findes der fuglekasser hist og her.

En god ide er at lade de gamle træer stå. De kan blive, eller er måske allerede et hjem for fugle, eller andre levende væsner.

De fleste fugle kan ikke selv udforme deres ynglehul i en gammel stamme. Så hvis der ikke via råd eller skader er en hulhed, er de afhængig af en spætte.

Vi har kun en spætteart i vores områ-

de, den store flagspætte. Den udmejsler huller til glæde for andre fugle, da den kun bruger sit redehul et enkelt år. Men kan ikke arbejde i frisk træ. Den er også afhængig af døende træer og råd, for at kunne bygge. Men er en meget vigtig bolig entreprenør i skove og haver.

Et større træ, der er døende, dødt, eller blot uønsket f.eks. pga skygge, nedfaldsfrugt eller fare, kan sagtens blive nyttigt. De kan beskæres, så det ikke generer eller er til fare. De kan blive til naturlige ynglesteder for fugle og evt. bruges som espalier til klatreplanter. Ofte bliver sådanne træ-

skeletter meget dekorative, ikke mindst når svampe, lav og mos begynder at indfinde sig. ◆

God fornøjelse Sune

Et af de gamle træer der væltede under stormfloden. Foto Line Pedersen

Fra stormfloden den 20. oktober. Senere på aften nåede vandet op til støttemuren, der ses til højre i billedet . *Foto Poul Hansen*

Jul og juleglæde - trods stress, jag, forventninger og fortvivlelse

Julen og alt det, vi 'skal' nå

Nu skal vi til det igen – julen og al dens halløj. Når dette blad udkommer, er vi midt i det hele. I alt det der skal nås, købes, aftales, huskes, pyntes, hygges.

Og det skal der. Ens kalender siger måske: Der skal 'hygges på torsdag 15-17 - husk en nissehue!' Måske er det i skolen, måske hos svigermor, i børnehaven. Der skal klippes og klitres, holdes julefrokost og siges 'skål og god jul'. Pengene flyder i en lind strøm - til mad, til andesteg, til konfekt og julegaver.

Aftaler skal huskes. Dem er der mange af. For hvor skal man være i år. Og hvor var man nu sidste år. Er børne-

ne her eller er de hos ens 'eks.'? Hvem køber ind og hvem laver mad? Skal vi have and igen i år, eller skal vi – i disse moderne tider - have pizza i stedet? Og hvem skal være julemand i år? Kan vi nu nå det hele? Bare vi ikke glemmer noget!

Ja, det kan være stressende, og nogen ser helst, at julen snart er overstået. Og hvorfor? Jo, julen bryder ligesom ind og forstyrrer vores ellers veltilrettede hverdag. Den travle får endnu mere travlt.

Travlhed er godt, - eller hvad?

Ja, vil nogen sige. Vi hører jo, at nu skal man arbejde endnu mere. Det har en minister sagt her i efteråret. Det er godt at komme halsende sent ind omkring vuggestuen. Intet galt i at hente sin lille baby fem minutter i

lukketid. Hvorfor er det da godt? Jo, for så har man passet sit arbejde, gjort noget for samfundet, statskassen og for sig selv.

Vi skal jo være effektive. Jeg hørte således om en kontordame, der blev kritiseret af sin leder, fordi hun ikke sad ved sit bord 7,4 timer pr. dag. Den slags kan man registrere. f.eks. ved at tage et screenshot eller lignende. Så har man bevist, at man passer sit arbejde. Og med 7,4 timer pr. dag foran skærmen, ja så passer man sit arbejde.

Kontordamen spurgte forsigtigt, om der var noget galt med hendes arbejde og om ikke de opgaver, der skulle løses, blev løst. Det mente hun nemlig, at de gjorde. Men det kom i anden række, fik hun at vide. Hendes leder var meget optaget af de 7,4 timer. Alt under det var pligtforsømmelse.

Altså, vi skal arbejde, dokumentere, optimere vores indsats, blive bedre og bedre og tage flere og flere kurser, hyre konsulenter, og skulle nogen nu mangle en dato, så kan man jo bruge den fredag i maj, som engang blev kaldt St. Bededag, til at gå på kursus i. Det skal være så godt for arbejdsudbuddet.

Al denne travlhed bygger på en forestilling og et ideal om alt det vi skal nå, det vi skal yde og blive bedre til at

'få til at ske'.

Men har vi godt af det? Hvad er det vi vil 'få til at ske'? Kommer vi ikke hele tiden til at møde grænsen for, hvad vi orker og har mulighed for. Opstår stress ikke der, hvor vi har mødt den grænse en gang for meget - for at få ting 'til at ske'. Selv en vicestatsminister kan få stress, og få brug for en slapper i mere end et halvt år.

Vi lever i en tid og kultur, hvor vi kan så meget, men hvor vi må spørge os selv, om vi kan mere end vi i virkeligheden magter.

Nu er det så snart jul, og vi får sved på panden ved tanken om alt det, vi skal nå. Men så har vi måske helt glemt, at julen slet ikke handler om alt det vi skal nå, alt det vi skal gøre, eller alt det vi skal få tilrettelagt eller få 'til at ske'. Netop dette sidste ord bliver brugt i juleevangeliet, at noget 'skete'.

Men det betyder noget andet end på arbejdsmarkedet.

I julen 'skete' noget. Men hvad?

Juleevangeliet bliver som bekendt læst op i kirkerne 24. december og indledes med de berømte ord: 'Men det skete i de dage, at der udgik en befaling fra kejser Augustus om at holde folketælling i hele verden'.

Men hvad er det, der 'sker'? Er det

folketællingen eller noget helt andet? At Jesus-barnet bliver født, f.eks.? Vi får jo ikke at vide, hvor mange der så boede i Betlehem, men derimod at barnet bliver født. At englenerne lige-frem synger om det. 'Halleluja', lyder det, så hyrderne kan høre det.

Det, der i virkeligheden skete, er ikke kejserens vilje, men Guds vilje. Kejseren var en stor mand i Rom, men det er barnet, der er den virkelige 'kejser' i livet, han er Kristus, Herren. Sådan hedder det!

Juleevangeliets ord, at 'det skete i de dage', handler således slet ikke om mennesker, og hvad mennesker får til at ske.

Vores moderne jul stresser, når vi vil have alt til at ske på vores måde. Men julen er, at netop det skete, som vi ikke selv kan få til at ske. At Guds søn kom til verden.

Glæden i julen er ikke alt det, vi arrangerer, køber ind, sætter på bordet, men at vi i stedet glæder os over, at noget skete, som er uden vores indgriben. At noget større end os mennesker ville os det bedste.

Glæden fødes med det mirakel dér i stalden i Betlehem. Ikke at vi når det hele.

Og miraklerne er slet ikke så fjerne, som vi tror. De opleves temmelig ofte og de har det med at komme bag på

os. Man kan gå i biografen og opleve miraklet: en vidunderlig film, man glemmer tid og sted, lader popkorn være popkorn. Man vil have det hele med.

På et museum kan man stå foran et maleri, der siger en et eller andet, og det er ikke altid vigtigt, hvad det præcist siger en, men bare et eller andet, der er godt for sjælen. Eller et stykke musik, der ligesom hensætter én i en tilstand af ikke kun musikglæde, men glæde. Eller den vi siger ja til ved alteret. Han eller hun er vel også i grunden et mirakel.

Den slags er noget, der sker, der kommer til én som en gave, man egentlig ikke regnede med, som man egentlig slet ikke havde spurgt efter, men det skete alligevel.

Og der julenat: et Guds mirakel. Deri er glæden. Glæden er, at det skete.

Mange siger, at Gud har glemt os, men her siger juleevangeliet: nej, det har han ikke. Han har ikke glemt Maria, ikke Josef, ikke jordemoderen, hvis der har været en sådan, ikke hyrderne, ingen. En ubegribelig glæde, et mirakel for hele folket. Ingen er glemt. 'For hele folket', det fortæller juleevangeliet.

Og glæden over julen oplever vi vel først, når vi lader den ske. Eller når vi kan høre, at det er en fælles oplevelse

Kirke og menighedsråd

for os alle. Om at vi er lige for Gud. Det er i vores egen verden, at vi ikke er lige. I verden er vi syndere, tolde-re, tabere, misbrugte, krænkede og alt muligt andet, men vi er lige for Gud.

De har glædet sig dér i stalden, den-gang. Og juleevangeliet siger ikke et ord om mad, pynt, gaver, god vin og fint tøj. Til gengæld er alt det vores svar på julens budskab og glæde.

Ved bordet skaber vi ikke glæden, men vi fejrer den. At Guds barnet blev født. At Gud ville det og lod det ske. En glæde for hele folket.

Alle ønskes således en glædelig jul. Forhåbentlig fri for unødigt travlhed.

Torben Møllenbach

Et smukt billede fra den nederlandske guldalder i malerkunsten. Læg mærke til det salige smil på Jomfru Maria og Josefs ansigter. Oftest ser man en højtidelighed og andægtighed på mange kunstneres billeder af julenats mirakel i Betlehem. Men ikke her. Her ser vi den veloverståede fødsels-scene, men også juleglæden.

Tegning Km Brostrøm

Menighedsrådet – hvad laver det egentlig?

Med valg til menighedsrådet lige om hjørnet (september 2024) vil vi med rettidig omhu informere lidt om menighedsrådet, og om hvilke arbejdsopgaver det har.

Det er sognets folkekirkemedlemmer, der vælger rådets medlemmer, og de har derfor en direkte indflydelse på rådets sammensætning. Man kan sige, at et menighedsråd er folkekirkens mindste demokratiske enhed.

Menighedsrådet har ansvaret for sognets kirkelige og administrative anliggender. Menighedsrådet på Jungshoved består af 5 medlemmer, og vælges hvert fjerde år for en fire-årig funktionsperiode.

Som medlem af menighedsrådet har du mulighed for at bidrage med dine kompetencer og idéer og være med til at skabe en kirke, der er både relevant og meningsfuld for sognets beboerne. Du har en vigtig stemme i dialogen om alt fra kirkens økonomi og vedligeholdelse til at være med til at gøre kirken nærværende og værdifuld for dem, der bor på Jungshoved - f.eks. ved at planlægge de aktiviteter og arrangementer, du mener skal være i dit sogn. Menighedsrådsarbejdet kan for dig være en god læreplads i kommunikation, ledelse, samarbejde, økonomi, sagsbehandling, personlig udvikling og meget mere.

Hvordan stiller du op? 14. maj 2024 er der orienteringsmøde om valget. Selve menighedsrådsvalget foregår samtidig i hele landet ved en valgforsamling 17. september 2024. Hvis du ønsker at stille op til valget, kræver det blot, at du er over 18 år og medlem af folkekirken. Så møder du bare op på valgforsamlingen og stiller op til valget.

Kirke og menighedsråd

Menighedsrådet ved Jungshoved kirke i funktionsperioden 2020 – 2024 består af:

Formand	Kirsten Thomsen
Næstformand	Lene Gurskov
Kasserer og kontaktperson	Grith Elisabeth Brygger
Kirkeværge og sekretær	Bent Pedersen
Menigt medlem	Mariane Kristensen
Præsten (er født medlem)	Torben Møllenbach
Personalerepræsentant	graver Poul Hansen

Som menighedsrådsmedlem skriver man under på, at man vil arbejde for menighedens liv og vækst – et godt formål, men også ukonkret. Men menighedsrådet har stor indflydelse og beskæftiger sig med alle aspekter af kirkens aktiviteter, for eksempel at arrangere foredrag, koncerter, debatter, sogneture osv.

Menighedsrådet skal også bestyre kirkegården og værne om kirkens kulturværdier, både bygninger og inventar. Det er også menighedsrådet, der ansætter nye medarbejdere i kirken, dog ikke præsten, der ansættes af kirkeministeriet. Den administrative del af arbejdet, herunder økonomistyring, tager det lidt tid at sætte sig ind i, men heldigvis har vi en dygtig regnskabsfører, som har arbejdet for menighedsrådet i en årrække.

Det nuværende menighedsråd arbejder med følgende:

Vi viderefører kirkegårdsprojektet, som blev påbegyndt under det forrige menighedsråd. Læs mere om projektet på kirkens hjemmeside: jungshovedkirke.dk

Vi har også brugt tid og kræfter på at give kirken en ny og tidssvarende hjemmeside, og vi har generelt kommunikation som et indsatsområde.

Vi har oprettet et mandskor, som mødes hver mandag 19.30-21.30, under ledelse af Jonathan Holten. Hvis du har lyst til at være med, møder du bare op i Rejsestalden en mandag, der kræves ingen forudsætninger.

Vi er også i gang med et projekt omkring renovering af kirkens alterområde, med udskiftning af læderet på knæfaldet, nyt alter og antependium, ny belysning mm. Vi skal også have installeret en ny varmekilde i kirken. En lokal tekstilkunstner, Vibe Krogager, har designet en ny messehagel og et nyt antependium, som vi er ved at søge fondsmidler til at få fremstillet.

Vi samarbejder med Lokalforum om f.eks. ”Jungshoved rundt” og med Jungshovedbladet, hvor menighedsrådet er den største bidrager, fordi det også indeholder kirkebladet. Et medlem af menighedsrådet er med i redaktionen på Jungshovedbladet.

Det forrige menighedsråd udarbejdede også et projekt om at mageskifte med Nysø gods, så vi får deres jord der grænser op til kirken, og de får kirkens jord, som ligger ved Stavreby lige før gadekæret. Det er vi fortsat med og er nu så langt, at Kirkeministeriet har godkendt projektet, og landmåleren går snart i gang. Det bliver et stort naturprojekt og dermed

Kirke og menighedsråd

Jungshoved Kirkes bidrag til den nationale og regionale grønne omstilling i samarbejde med Vordingborg Kommune og andre interessenter. Projektet sikrer overordnet kirken og borgbanken en forhøjet herlighedsværdi (Nysø bibeholder dog ejerskab af borgbanken) med bedre pleje af kulturminde og styrkelse af de rekreative værdier i området. Strandenegene genoprettes med hegning af sammenhængende græsfold med sommergræsning, og fuglelivet vil få et stort løft af naturgenopretningen.

Samarbejde kommer sjældent af sig selv, og netop fordi det ikke kræver nogle specifikke kompetencer at lade sig vælge til menighedsrådet, har vi brugt tid og kræfter på at lære hinanden godt at kende, at forventningsafstemme og formulere visioner og individuelle ønsker for arbejdet i menighedsrådet. Vi tilstræber transparens og et højt internt informationsniveau.

Et andet indsatsområde har været de arrangementer, vi tilbyder. Vi lægger vægt på, at de har relevans og er af en høj kvalitet, og vi kan nævne de seneste foredragsholdere:

Marianne Skovmand	om kvinderne i oldkirken,
Niels Brunse	om sit personlige forhold til kristendommen,
Søren Ulrik Thomsen	om at fastholde den nuværende liturgi,
Kristian Leth	om Biblen – verdens vigtigste bog
Margrethe Floryan	om Thorvaldsens kunst (vores altertavle og døbefont er fremstillet af Bertel Thorvaldsen)

Lisbeth Smedegaard Andersen, en af landets dygtigste salmedigtere, om salmernes tilbliven.

Af koncerter kan nævnes julekoncerten 22 med Marie Carmen Koppel, akkompagneret af sin bror Benjamin Koppel og en meget dygtig svensk pianist. I 23 havde vi også besøg af den danske salmeduo, der nyfortolkede salmer i et møde mellem nordisk folkemusik, amerikansk jazz og klassisk musik. I november havde vi koncert om Selma Lagerlöf med orkestret Nøgleharperne.

Vi tilbyder også hver forår og efterår studiekredse, studieture og kirkevandringer i samarbejde med Allerslev menighedsråd, som vi er i fælles pastorat med. Vi eksperimenterer også med gudstjenesteformen, og afholdt i august 23 en udendørs gudstjeneste i Folkeparken, og vi holder med jævne mellemrum aftengudstjenester med f.eks. nye bønner og salmer, hvor der er tid til fordybelse. Vi håber med denne orientering om menighedsrådets arbejde at have vakt din interesse for det kommende menighedsrådsvalg, der som sagt finder sted 17. september 2024 – hvor du er meget velkommen til at stille dit kandidatur til rådighed.

På menighedsrådets vegne *Kirsten Thomsen*

Siden sidst

Menighedsrådet havde i oktober inviteret til foredrag med Kristian Leth om "Bibelen – verdens vigtigste bog". Kristian er en både klog og underholdende formidler af religionshistorie og kristendommen, kendt fra sin podcast "Biblen, Leth fortalt", i DR lyd. Det blev en rigtig god aften med stor lydhørhed og god dialog.

Hvad kirkegulvet fortæller

Ligsten i Jungshoved Kirke

Under Kristian Leths foredrag i kirken for nylig, pilede en lille mus hen over kirkegulvet bag ham og henledte helt uforvarende opmærksomheden på de to ligsten, der ligger i gulvet, slidt af mange fødder og tidens tand.

Kirkegården har fra gammel tid været den kristne begravelsesplads, og jo tættere på kirkens mure man blev begravet, desto bedre. Bedst var det at blive begravet under tagdryppet, der vædede graven som med vievand. Udenfor kirkegårdens indviede jord begravedes de fortabte: de udøbte, udstødte, fredløse, henrette-

de og selvmordere. Men fra 1200-tallet og frem til 1800-tallet anvendte man kirkegulvet til begravelsesplads for særligt udvalgte mennesker, der således blev stedt til hvile i kirkerne. Denne skik med begravelser inde i kirken blev dog afskaffet ved lov i 1805.

Den katolske kirke var længe imod begravelser i selve kirken, men fra omkring 1000 opgav kirken de fleste steder modstanden. Særlig de gejstlige betragtede det som en ret at blive begravet i kirken, hvor gravsteder nærmest alteret var mest eftertragtet. De døde begravedes i murede kister under kirkegulvet, som dækkedes med ligsten. Også efter reformationen anså man det for mest attråværdigt — uanset sjælemessernes ophør og det lutherske syn på kirkebygningen — at få sin grav inde i kirken, og helst så nær alteret som muligt. Navnlig lykkedes det præster at trænge sig frem i forreste geled i håb om også at komme til at stå dér på Den yderste Dag. De mente, at når hellige bønner, fromme sange og sjælemesser tonede hen over graven, kunne megen synd tilgives og himmerigets porte åbnes.

I Jungshoved Kirke ligger der to såkaldte ligsten i kirkegulvet, der hvor skib og kor mødes. Her ligger nogle af de præster begravet, der har virket ved kirken.

I Jungshovedbladet 1/2008 har Per Onsberg beskrevet de to ligsten:

Den mindste, den ind mod skibet, er nok lagt over præsten magister Falencamp, som døde i 1719. Peder Arentsen Falencamp var sognets præst fra 1702 til 1718, hvor han brændte præstegården af for, som det hed sig at "fri sig for mus og rotter". Efter branden bosatte han sig i sakristiet med kone og børn, men døde så året efter. Præstegården lå dengang oppe ved kirken, men blev ikke genopført der efter branden.

Den anden ligsten, den største af dem, måler 195x112 cm og er af kalksten. Øverst på stenen er der et englehoved, (eller kerubhoved¹, red.) nederst er der tre våbenskjolde, og i hvert hjørne er der en evangeliefigur: øverst til venstre en engel symboliserende Mattheus, til højre en løve for Markus og nederst til højre en ørn for Johannes, og til venstre en okse, som symboliserer Lukas. Rundt i kanten af stenen er et skriftsted fra Esaias bog: (thi ligesom de nye) himle og ny jord som jeg gjør staa faar mig siger herren saa skal og eders sæd og nafen (staa). Det i parentes er ulæseligt.

I en mere sammenhængende udgave lyder skriftstedet således: Thi ligesom de nye himle og den ny jord, som jeg skaber, skal bestå for mit åsyn, lyder det fra HERREN, således skal eders afkom og navn bestå. (red.)

Kirke og menighedsråd

IV Joenshoved Sogn

For nærværende tid annecteret til Præstøe Kirke, som tilhører hans majestæt var bygt ude paa en pynt ved denne (...) hvor en gammel sørøver (...) Joen skal have boet og ved hvilken øen skal være kaldt Joenshoved, var en mædelig landsbykirke, uden spir. I kirken var en ligsten, under hvilken tvende præster ligger begravet nemlig:

Henrich Danielsen, fød i Norge, død 1620 den 8. december i sit alders 55 aar.

Diderich Hansen, som var efterfølger, hvis alder etc. ikke ses.

Ligstenen var bekostet af Elisabeth Pedersdatter, deres efterlevende enke.

Den sidste sognepræst til Joenshoved menighed var magister Peder Falencamp, som døde år 1719. Efter hans død blev Joenshoved sogn annekteret til Præstøe af Frederico IV. I sognet findes hverken høje eller kilder eller andet, som var værd at anføre.

Dette var alt, hvad underdanist, jeg udi disse trende sogne haver kundet samle.

Præstøe den 22. Juli 1755

E Colstrup"

Selve indskriften på stenen er helt slidt væk, men det er foreslået, at stenen nok er den, der omtales i en præsteindberetning til biskoppen fra 1755:

Eric Colstrup var præst i Præstø og Skibinge sogne fra 1752 til 1773 og tillige i Jungshoved sogn indtil 1762, hvor sognet igen fik egen præst, nemlig Andreas Marcussen Gjøe.

Det er ikke helt klart, hvor mange ligsten der har været i kirkegulvet i 1755, hvor Colstrup indberetter til biskoppen. Han omtaler kun én ligsten: "I kirken var en ligsten, under hvilken tvende præster ligger begravet" (Henrich Danielsen og Diderich Hansen). Det virker umiddelbart mærkeligt, at han ikke omtaler den ligsten, under hvilken magister Falenkamp ligger begravet, for han er jo død allerede 1719. Måske har der været en tredje ligsten i kirkegulvet, for i "Beskrivelse over Baroniet Stampenborg", skrevet af M.G.P. Repholtz og udgivet i 1820, kan man imidlertid læse følgende: Nogle ligstene findes i

kirkegulvet; den ældste over sognepræsten Stellandi Nielsen, som døde 1620, 2 andre over sognepræsterne Peter Hansen, død 1636 og magister Fallenkamp, død 1719.

Altså opererer Repholtz med 3 ligsten. Eller også har skriften allerede i 1755 været utydelig,

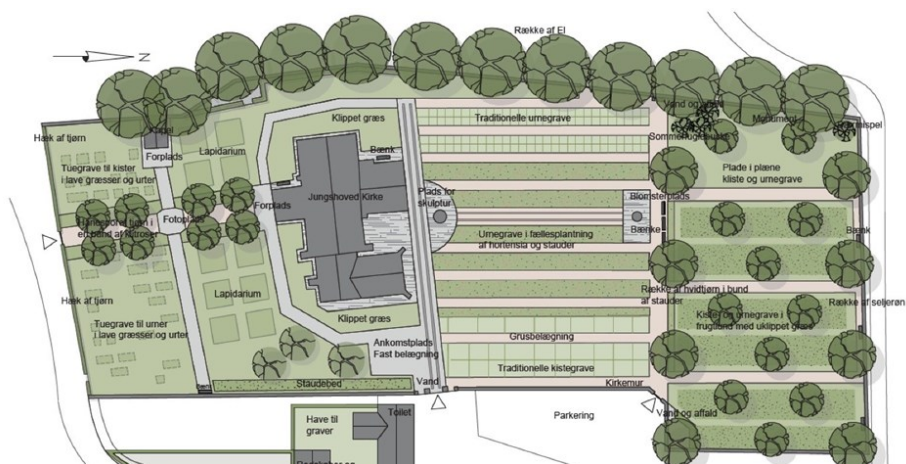
for Stellandi Nielsen er muligvis identisk med Henrich Danielsen, dødsåret 1620 i begge kilder taget i betragtning, og Peter Hansen er muligvis identisk med Diderich Hansen, men her får vi så et dødsår: 1636, som mangler i E. Colstrups indberetning til biskoppen i 1755.

Ligstenene og gravenes fine placering i kirken afspejler landsbyens hierarki i 16-1700 årene, hvor præsten og degnen var øverst. Under dem stod gårdmændene, så husmændene, daglejere, tjenestekarle og -piger. I bunden kom så de fattigste, de gamle, enlige og aftægtsfolk.

Gravene er også ligesom kirkegården en del af vores erindringskultur, som er vigtig for vores kollektive erindring. Kirkegårde er kulturhistoriske anlæg vi alle kan færdes i, hvor det specifikke gravsted er betydningsfuldt for den enkelte, fordi det giver fysisk og psykisk rum til sorgen.

Vi taler meget om, at kirkegårdskul-

Kirke og menighedsråd

turen ændrer sig i disse år, hvor flere får deres urne ned i en fællesgrav, eller asken bliver spredt på havet. Og de der har et gravsted til deres afdøde, beholder det i kortere tid, alt sammen en udvikling der bevirker, at kirkegårdene får plads til overs og begynder at ændre karakter. Det sker også på Jungshoved kirkegård, hvor der er et stort projekt i gang, i samarbejde med landskabsarkitekt Anne Stausholm, som ad åre vil tilføre kirkegården en stor rekreativ værdi. Her skal nævnes nogle tiltag: akser mellem kirken og slotsbanken trækkes op med to rækker tjørn i en bund af klitroser, kirkegården inddeles i afsnit med forskellige beplantningsmæssige udtryk, der giver mulighed for flere forskellige typer gravsteder, f.eks. tuegrave, der skabes læ for vestenvinden med en række nye træer,

der arbejdes på større biodiversitet, opsættes bistader og ynglehuse til fugle i en frugtland, der etableres forskellige opholdspladser og der etableres et lapidarium hvor de gamle spændende gravsten bliver mere synlige. En samlet planløsning, som du kan læse mere om på kirkens hjemmeside: jungshovedkirke.dk

Kirsten Thomsen

Læs bladet online
[www.jungshoved.net/
tidligere-numre/](http://www.jungshoved.net/tidligere-numre/)

Kirke og Menighedsråd arrangementer

Filmaften i Rejsestalden onsdag 31.1. kl. 17-20 Vi viser den danske film: **Den store stilhed**

Som noget nyt inviterer menighedsrådet til filmfremvisning, en efterfølgende snak om filmen samtidig med, at vi spiser et let måltid. Tilmelding til: kirstenthomsen1@outlook.dk (først-til-mølle-princippet)

29-årige Alma lever et stille liv i et moderne katolsk kloster og skal til at aflægge sine evige løfter som nonne, da hendes storebror Erik uventet opsøger hende i klosteret efter mange års adskillelse. Erik vil have sin del af arven fra deres afdøde far, men hans tilstedeværelse åbenbarer en mørk hemmelighed, som Alma har gjort alt for at skjule. I takt med at ceremonien nærmer sig, bliver Alma hjemstøgt af minder og tvivl, og hun har pludselig svært ved at mærke den Gud, som hun har satset på skulle frelse hende.

Medvirkende bl.a. Karen-Lise Mynster Instruktør: Katrine Brocks

Sangaften i Jungshoved kirke søndag 24.3.24 kl.19

Kom i påske- og forårsstemning ved at synge et udvalg af påskesalmer og forårssange i et blandet mix. Under ledelse af Bodil Agerbo og Bent Pedersen. Undervejs vil der blive serveret et lettere traktement.

Forårskoncert med Jungshoved kirkes mandskor torsdag 16.5.24 kl. 19

Koret blev stiftet i foråret 23 og ledes af Jonathan Holten. Mandskoret består i skrivende stund af 9 mænd og optager med glæde flere. Vi øver hver mandag kl. 19-21 i Jungshoved kirke.

Glæd dig allerede nu til et foredrag i løbet af foråret i Jungshoved Kirke med Clement Kjersgaard - om de næste 25 års verdenshistorie.

Mere herom i næste nr. af Jungshovedbladet.

Er demokratiet på spil? Er vi på vej mod en ny verdensorden – eller ingen? Kan demokratiet tabe? Hvad afgør magtfordelingen – og hvad afgør rollerne til USA, Kina, Rusland og Europa?

Praktiske oplysninger

Fødsel: Jordmoderen sender automatisk besked om en fødsel til sognepræsten, som registrerer fødslen og moderen får besked i sin e-Boks. Er moderen gift, registreres manden samtidig som faderen. Er forældrene ikke gift, skal faderen via borger.dk afgive en omsorgs- og ansvarserklæring. Den skal sendes til sognepræsten på en af tre måder: Digitalt udfyldt via MitID på borger.dk senest 28 dage efter fødslen. På papirblanket senest 28 dage efter fødslen. Blanketten kan printes ud på borger.dk Efter afgørelse fra Familierethuset, som er godkendt før barnets fødsel

Dåb / navngivning: Et barn skal have et navn senest 6 måneder efter fødslen enten ved dåb i kirken eller ved navngivning. Ønsker man barnet døbt, henvender man sig til den præst i hvis sogn, man ønsker sit barn døbt. Ved en dåb skal der være en gudmor eller gudfar samt mindst to faddere. Forældrene må gerne være skrevet op som faddere. Ønsker man ikke sit barn navngivet ved dåb, skal man via borger.dk indtaste det ønskede fulde navn for sit barn. Herefter indføres navnet i kirkebog og folkeregister, og man får besked i sin e-Boks.

Dåbsattest:

Kan rekvireres hos den nærmeste sognepræst eller kordegnkontor uanset hvor man er døbt.

Dødsfald:

Besked om dødsfald retter man til sognepræsten, eventuelt via en bedemand. Bisættelse eller begravelse aftaler man med sognepræsten. Ønskes afdødes aske spredt over åbent hav, er reglen, at dette kun kan imødekommes, når der foreligger en underskrevet erklæring fra afdøde eller en tro-og loveerklæring fra nærmeste pårørende

Derudover henvises der til kirkens hjemmeside <https://www.jungshovedkirke.dk>

Dåb

Konfirmation

Bryllup

Begravelse

Praktiske oplysninger

Kontakt:

Sognepræst (kirkebogsfører)

Torben Møllenbach, Rekkendevej 39, Allerslev, 4720 Præstø

Tlf. 55 99 60 17 Mail: torm@km.dk

Træffetid alle dage efter aftale

Mandag er præstens fridag

Graver

Poul Hansen, Hovmarken 4, 4720 Præstø

Tlf. 51 14 28 80 Mail: jungshovedkirke@gmail.com

Mandag er graverens fridag

Formand for menighedsrådet

Kirsten Thomsen, Stavreby Strandvej 26, 4720 Præstø

Tlf. 41 41 43 75 Mail: kirstenthomsen1@outlook.dk

Kirkeværge

Bent Pedersen, Jungshovedvej 65 B, 4720 Præstø

Tlf. 24 80 08 32 Mail: bent10101950@gmail.com

Derudover henvises der til kirkens hjemmeside <https://www.jungshovedkirke.dk>

Kirkebil:

Kirke bilen kører til alle højmesser, dvs. gudstjenester kl. 10.30. Er der kun én gudstjeneste i pastoratet (Allerslev og Jungshoved sogne), kører kirke bilen til denne uanset tidspunkt.

Delebusen "Frøen" kører til gudstjenesterne kl.10.30 i Jungshoved Kirke for dem, som ønsker det. Tilmelding er nødvendig på tlf.: 24 80 08 32, gerne på sms, senest på dagen inden kl. 09. Afgang fra hjemmet ca. 9.45, og tilbagekørsel ca. 12.15 (efter kaffen). Pris for kørslen: 0 kr.

Kirke bilen kan også bestilles til alle kirkelige arrangementer i Allerslev Præstegård og Jungshoved Rejsestald. Det koster 5 kr. at benytte kirke bilen, der kører fra begge sogne og fra Præstø. Man skal tilmelde sig dagen før inden kl. 12 hos Dan Taxi, Vordingborg, 70 25 25 25 eller 88 70 06 40.

Gudstjenester December-Marts

Dato	Søndag	Jungshoved	Allerslev
10. dec.	2. s. i advent	10.30	16.00 9 læsninger
17. dec.	3. s. i advent	9.00	Ingen
24. dec.	4. s. i advent / Juleaften	16.00	14.30
25. dec.	Juledag	10.00	11.30
26. dec.	2. juledag	10.30	Ingen
31. dec.	Julesøndag	Ingen	9.00: HJK
1. jan. 2024	Nytårsdag	Ingen	Kl. 14.00
7. jan.	1. s. e. Helligtrekonger	10.30	Ingen
14. jan.	2. s. e. Helligtrekonger	9.00	10.30
18. jan.			19.00 Aftensgudstjeneste
21. jan.	Sidste s. e. Helligtrekonger	10.30	Ingen
28. jan.	Septuagesima	Ingen	9.00
4. feb.	Seksagesima	9.00	10.30
11. feb.	Fastelavn	Ingen	9.00 HJK
18. feb.	1. søndag i fasten	10.30	Ingen
25. feb.	2. søndag i fasten	Ingen	9.00
3. mar.	3. søndag i fasten	9.00	10.30
10. mar.	Midfaste	10.30	9.00
17. mar.	Maria Bebudelsesdag	10.30	Ingen

HJK: sognepræst Hans Jørgen Kronsgaard

Jungshoved Kalender December, januar, februar og marts

Ma	8.jan.	19.00 Banko Pensionistforening, Forsamlingshuset
Ti	16.jan.	19.00-21.00 Syng sammen aften, Jungshoved Skole. Side 9
On	17.jan.	13.00 Travetur, Bøged skov. Side 8
To	18.jan.	18.00 Spiseklubben, Jungshoved Skole. side 9
On	31.jan	1700 Filmaften, Rejsestalden. Side 72
Ma	5.feb.	19.00 Banko Pensionistforening, Forsamlingshuset
Ti	20.feb.	19.00-21.00 Syng sammen aften, Jungshoved Skole. Side 9
On	28.feb.	13.00 Travetur "Sverige rundt", Skovhusevej. Side 8
To	29.feb.	18.00 Spiseklubben, Jungshoved Skole Side 9
Ma	4.mar.	19.00 Banko Pensionistforening, Forsamlingshuset.
Ti	12.mar.	19.00-21.00 Syng sammen aften, Jungshoved Skole. Side 9
On	13.mar.	13.00 Travetur Stenstrup, Ambæk Kohave. Side 8
To	14.mar.	18.00 Spiseklubben, Jungshoved Skole. Side 9
Lø	23.mar.	10.00-14.00 Åbent hus, Jungshoved Skole
Sø	24.mar.	19.00 Sangaften, Jungshoved Kirke. Side 72

Sæler ved St. Hestehaveskoven. Foto: Henrik Hansen